

บทที่ 5 ผลการวิจัย

ในบทนี้เป็นการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาเรื่อง "กลยุทธ์การสร้างความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย: การวิเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร" โดยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผสมผสานกันไป เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตามสมมติฐานของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยเชิงกลยุทธ์แต่ละตัวที่มีผลต่อความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย และค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทยในแต่ละด้าน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร ของกลุ่มองค์การพัฒนาเอกชนไทยในแต่ละเครือข่ายหลัก

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาภาพรวมของปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการได้มาซึ่งทรัพยากรขององค์การพัฒนาเอกชนไทย

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและการจำแนกระดับความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทยในแต่ละเครือข่ายหลัก

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกรอบแนวคิดทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรและสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ตารางที่ 5-1 จำนวนและ ค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างในองค์การพัฒนาเอกชนไทย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	43	28.5
- หญิง	108	71.5
รวม	151	100.0
อายุ		
- 20 - 29 ปี	35	23.2
- 30 - 39 ปี	74	49.0
- 40 - 49 ปี	33	21.9
- มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	9	6.0
รวม	151	100.0
$\bar{X} = 35.53$ ปี $S.D. = 8.21$ $Max = 61$ ปี $Min = 21$ ปี		
ระดับการศึกษา		
- มัธยมศึกษาตอนต้น	-	-
- มัธยมศึกษาตอนปลาย, ปวช.	9	6.0
- อนุปริญญา, ปวส.	6	4.0
- ปริญญาตรี	113	74.8
- สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	20	13.2
- อื่น ๆ	3	2.0
รวม	151	100.0

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน		
- 1 – 3 ปี	40	26.5
- 4 – 6 ปี	35	23.2
- 7 – 9 ปี	15	9.9
- มากกว่า 9 ปีขึ้นไป	61	40.4
รวม	151	100.0
$\bar{X} = 8.48$ ปี S.D. = 5.91 Max = 28 Min = 1		
ตำแหน่งงาน		
- ระดับผู้นำ	41	27.2
- ผู้ปฏิบัติงาน	110	72.8
รวม	151	100.0
เครือข่ายหลัก		
▪ กลุ่มองค์กรที่มีกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	19	12.6
▪ กลุ่ม/ องค์กรที่มีกิจกรรมด้านส่งเสริมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน	24	15.9
▪ กลุ่ม/ องค์กรที่มีกิจกรรมด้านการเกษตรและพัฒนาชนบท	19	12.6
▪ กลุ่ม/ องค์กรที่มีกิจกรรมด้านสาธารณสุข	13	8.6
▪ กลุ่ม/ องค์กรที่มีกิจกรรมด้านเด็กและเยาวชน	40	26.5
▪ กลุ่ม/ องค์กรที่ปฏิบัติงานในชุมชนเมือง	36	23.8
รวม	151	100.0

จากการเก็บข้อมูลตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม ของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนตามเครือข่ายหลักต่าง ๆ จำนวน 23 องค์กรมาศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบที่มีตำแหน่งทั้งระดับผู้นำและระดับผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 151 ราย (ตารางที่ 5-1) พบว่า เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชนส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.5 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่

ในช่วงระหว่าง 30-39 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.0 โดยมีอายุเฉลี่ยประมาณ 35 ปี ($\bar{X} = 35.53$) มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.8 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานมากกว่า 9 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมา มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1-3 ปี และ 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.5 และ 23.2 ตามลำดับ โดยมีอายุการทำงานเฉลี่ยประมาณ 8 ปี ($\bar{X} = 8.48$) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบเป็นเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.8 และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในเครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนด้านเด็กและเยาวชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.5 รองลงมา เป็นกลุ่มตัวอย่างจากเครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนที่ปฏิบัติงานในเขตชุมชนเมือง และเครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนที่มีกิจกรรมด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน คิดเป็นร้อยละ 23.8 และ 15.9 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงกลยุทธ์แต่ละตัวที่มีผลต่อความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย และค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเรื่องความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทยในแต่ละด้าน

ตารางที่ 5-2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของความคิดเห็นเรื่องการแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหลายแหล่ง ($n = 151$)

การแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหลายแหล่ง	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น	2.62	.74	ระดับปานกลาง
2. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้มีการลงทุนทำธุรกิจการค้า เพื่อหากำไรมาเป็นทุนในการดำเนินงาน	1.88	1.08	ระดับต่ำ
3. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้รับการสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากบริษัทธุรกิจเอกชนต่าง ๆ	2.17	.86	ระดับต่ำ
4. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้รับการสนับสนุนทางด้านเงินทุนจากหน่วยงานรัฐบาล	2.09	.87	ระดับต่ำ

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

การแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหลายแหล่ง	\bar{X}	SD	แปลผล
5. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้รับการสนับสนุนทางด้านการเงินทุนจากองค์กรต่างประเทศ	2.48	1.00	ระดับต่ำ
6. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรมีการจัดทำโครงการร่วมมือกับหน่วยงานรัฐบาล	2.01	.91	ระดับต่ำ
7. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้ใช้วิธีการทำให้ผู้ให้เงินทุนเกิดความประทับใจต่องานหรือโครงการที่ทำ	3.12	1.03	ระดับปานกลาง
8. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้มีการลงทุนประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรืองานที่ทำเพื่อให้ได้เงินทุนสนับสนุนมา	2.60	1.05	ระดับปานกลาง
9. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรมีการว่าจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือในการวางแผนการหาเงินทุน	1.59	.87	ระดับต่ำ
10. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้มีการจัดทำโครงการระยะยาวแล้วแบ่งออกเป็นตอน ๆ เพื่อหาเงินทุนสนับสนุนจากหลายแหล่ง	2.63	1.00	ระดับปานกลาง
11. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนช่วยในการระดมทุนแต่ละขั้นตอน	2.84	1.07	ระดับปานกลาง
รวม	2.37	.55	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 5-2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนไทยที่ศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเรื่องการแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหลายแหล่ง ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.37, SD = .55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเรื่องการแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหลายแหล่งอยู่ในระดับต่ำ โดยข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีระดับความคิดเห็นเรื่องการแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหลายแหล่งสูงสุด คือ ข้อ (7) อันเป็นประเด็นเรื่อง "การที่กลุ่ม/องค์กรได้ใช้วิธีการทำให้ผู้ให้เงินทุนเกิดความประทับใจต่องานหรือโครงการที่ทำ" โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$) ส่วนข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทย

มีระดับความคิดเห็นเรื่องการแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหลายแหล่งต่ำที่สุด คือ ข้อ (9) อันเป็นประเด็นเรื่องที่ "กลุ่ม/องค์กรมีการว่าจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือในการวางแผนการหาเงินทุน " โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.59$)

ตารางที่ 5-3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของความคิดเห็นเรื่องความสามารถในการปรับตัวได้ขององค์กร ($n = 151$)

ความสามารถในการปรับตัวได้ขององค์กร	\bar{X}	SD	แปลผล
1. กลุ่ม/องค์กร มีความสามารถในการปรับตัวได้ตามสถานการณ์ของแหล่งเงินทุน	3.13	.85	ระดับปานกลาง
2. กลุ่ม/องค์กร มีความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับองค์กรเครือข่าย	3.05	.81	ระดับปานกลาง
3. กลุ่ม/องค์กร อยู่ในสถานะที่สามารถเจรจาต่อรองเรื่อง การได้รับเงินทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ	2.85	.82	ระดับปานกลาง
4. กลุ่ม/องค์กร มีขีดความสามารถในการได้รับเงินทุนสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง	3.15	.73	ระดับปานกลาง
5. กลุ่ม/องค์กร ได้มีการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อองค์กร	3.39	.86	ระดับปานกลาง
6. กลุ่ม/องค์กร ได้สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ตามที่ต้องการ	3.65	.83	ระดับสูง
7. กลุ่ม/องค์กร มีการจัดทำรายงานในการพยากรณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าเพื่อนำไปสู่การปรับโครงสร้างองค์กร	3.13	.63	ระดับปานกลาง
8. บรรดาผู้ปฏิบัติงานทั้งหลายในกลุ่ม/องค์กร มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน	3.61	.76	ระดับสูง
9. ผู้ปฏิบัติงานทั้งหลายในกลุ่ม/องค์กร มีการประสานความร่วมมือกันทำงานได้ดี	3.65	.74	ระดับสูง
10. กลุ่ม/องค์กร มีความพร้อมรับมือในการปฏิบัติงานที่ เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง	3.56	.74	ระดับสูง

ตารางที่ 5-3 (ต่อ)

ความสามารถในการปรับตัวได้ขององค์กร	\bar{X}	SD	แปลผล
11. ในกลุ่ม/องค์กร มีการยกย่องและให้รางวัลต่อบุคคลที่มีผลการปฏิบัติงานดี	2.83	1.00	ระดับปานกลาง
12. กลุ่ม/องค์กร ได้เปิดกว้างต่อการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.55	.76	ระดับสูง
13. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กร ได้ขยายฐานการทำงานไปสู่กลุ่มประชาชนเป้าหมายเพิ่มขึ้น	3.48	.85	ระดับปานกลาง
14. กลุ่ม/องค์กร ได้มีการนำเอาวิธีการบริหารองค์กรสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้	2.97	.86	ระดับปานกลาง
15. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กร ได้ร่วมมือกับกลุ่มองค์กรอื่นๆ เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน	3.52	.87	ระดับสูง
16. เมื่อมีปัญหาขัดแย้งเกิดขึ้นภายใน องค์กรมีระบบการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีประสิทธิภาพ	2.89	.80	ระดับปานกลาง
รวม	3.27	.47	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 5-3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนไทยที่ศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเรื่องความสามารถในการปรับตัวได้ขององค์กร ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, $SD = .47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเรื่องความสามารถในการปรับตัวได้ขององค์กรอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีระดับความคิดเห็นเรื่องความสามารถในการปรับตัวได้ขององค์กรสูงสุด คือข้อ (6) อันเป็นประเด็นเรื่อง "กลุ่ม/องค์กรได้สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ตามที่ต้องการ" โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับสูง ($\bar{X} = 3.65$) ส่วนข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีระดับความคิดเห็นเรื่องความสามารถในการปรับตัวได้ต่ำที่สุด คือ ข้อที่ (11) อันเป็นประเด็นเรื่อง "กลุ่ม/ องค์กร มีการยกย่องและให้รางวัลต่อบุคคลที่มีผลการปฏิบัติงานดี" โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$)

ตารางที่ 5-4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องความชอบธรรมขององค์การ ($n = 151$)

ความชอบธรรมขององค์การ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. กลุ่ม/องค์กรได้รับการยอมรับในการปฏิบัติงานจากบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในสังคม	2.52	.70	ปานกลาง
2. กลุ่ม/องค์กรมีการสร้างหลักเกณฑ์การวัดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	2.11	.62	ระดับต่ำ
3. กลุ่ม/องค์กรมีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สังคมภายนอกได้รับรู้เรื่องการทำงานที่เสียสละและการอุทิศตนต่อสังคม	2.36	.88	ระดับต่ำ
4. กลุ่ม/องค์กร มีการสร้างตัวชี้วัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	2.76	.77	ระดับปานกลาง
5. กลุ่ม/องค์กร ได้มีการสื่อสารกับกลุ่มคนชั้นกลาง	3.36	.84	ระดับปานกลาง
6. กลุ่ม/องค์กร ได้มีการจัดพิมพ์และเผยแพร่เรื่องกิจกรรมและวัตถุประสงค์ขององค์กรต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง	2.45	.84	ระดับต่ำ
7. กลุ่ม/องค์กร ได้มีการประเมินถึงความเหมาะสมในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	2.13	.72	ระดับต่ำ
8. กลุ่ม/องค์กร มีความพร้อมที่จะให้บุคคลภายนอกเข้ามาตรวจสอบความโปร่งใสในการปฏิบัติงานได้	2.47	.74	ระดับต่ำ
รวม	2.36	.47	ระดับต่ำ

จากตารางที่ 5-4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนไทยที่ศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเรื่องความชอบธรรมขององค์การในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.36$, $SD = .47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเรื่องความชอบธรรมขององค์การในระดับต่ำเช่นเดียวกัน โดยข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีระดับความคิดเห็นเรื่องความชอบธรรมขององค์การสูงสุด คือข้อ (5) อันเป็นประเด็นเรื่อง "กลุ่ม/องค์กรได้มีการสื่อสารกับคนชั้นกลาง" โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) ส่วนข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีระดับความ

คิดเห็นเรื่องความชอบธรรมขององค์การต่ำที่สุด คือข้อ (2) อันเป็นประเด็นเรื่อง “กลุ่ม/องค์กรมีการสร้างหลักเกณฑ์การวัดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน” โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.11$)

ตารางที่ 5-5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของความคิดเห็นเรื่องการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างองค์การ ($n = 151$)

การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างองค์การ	\bar{X}	SD	แปลผล
1. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้มีการปฏิบัติงานร่วมกับองค์การพัฒนาเอกชนด้วยตนเอง	3.72	.72	ระดับสูง
2. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กร ได้มีการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ	3.40	.80	ระดับปานกลาง
3. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้มีปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรภาคธุรกิจเอกชน	3.20	.92	ระดับปานกลาง
4. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้มีการร่วมมือกับสื่อมวลชนในการทำงานเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านการพัฒนา	3.31	.90	ระดับปานกลาง
5. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้ร่วมมือกับสถาบันทางวิชาการ	3.36	.84	ระดับปานกลาง
6. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรได้มีการใช้ประโยชน์จากกลุ่มอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน	2.87	.79	ระดับปานกลาง
7. ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กร ได้มีการเผยแพร่ชื่อเสียงของกลุ่มผู้ให้เงินทุนสนับสนุน	2.58	.90	ระดับปานกลาง
รวม	3.21	.59	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 5-5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนไทยที่ศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเรื่องของการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างองค์การในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, $SD = .59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเรื่องการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างองค์การในระดับปานกลาง โดยข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีระดับการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างองค์การสูงสุด คือข้อ (1) อันเป็นประเด็นเรื่อง “กลุ่ม/องค์กรได้มีการปฏิบัติงานร่วมกับ

องค์การพัฒนาเอกชนด้วยตนเอง" โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับสูง ($\bar{X} = 3.72$) ส่วนข้อที่กลุ่มองค์การพัฒนาเอกชนไทยมีความคิดเห็นเรื่องระดับการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างองค์กรต่ำที่สุด คือข้อ (7) อันเป็นประเด็นเรื่อง "กลุ่ม/องค์กรได้มีการเผยแพร่ชื่อเสียงของกลุ่มผู้ให้เงินทุนสนับสนุน" โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.58$)

ตารางที่ 5-6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของความคิดเห็นเรื่องการจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วม ($n = 151$)

การจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วม	\bar{X}	SD	แปลผล
1. กลุ่ม/ องค์กรมีคณะกรรมการบริหารที่เป็นผู้บริหาร ซึ่งสังกัดองค์กรอื่น ๆ อยู่แล้ว	3.06	1.16	ระดับปานกลาง
2. กลุ่ม/ องค์กรได้มีการแต่งตั้งบุคคลที่มีอำนาจหรือมี ชื่อเสียงในทางสังคมเข้ามาเป็นกรรมการบริหาร	2.75	1.12	ระดับปานกลาง
3. กลุ่ม/ องค์กร บุคคลภายนอกที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น กรรมการบริหารมีสัดส่วนมากกว่าคนที่มาจากภายใน	2.93	1.04	ระดับปานกลาง
4. ในกลุ่ม/ องค์กร กรรมการบริหารได้มีส่วนร่วมในการ กำหนดแผนงานระยะยาวขององค์กร	3.44	.89	ระดับปานกลาง
5. เมื่อมีปัญหาสำคัญเกิดขึ้นในกลุ่ม/ องค์กร ได้มีการอาศัย กรรมการบริหารเข้าร่วมในการพิจารณา	3.45	.87	ระดับปานกลาง
6. ในการแต่งตั้งกรรมการบริหารได้มองความสามารถใน การหาเงินทุนเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ	2.70	1.01	ระดับปานกลาง
7. การปฏิบัติงานในกลุ่ม/ องค์กร กรรมการบริหารได้เข้าไป เกี่ยวข้องกับกลุ่มอำนาจทางการเมืองในระดับต่าง ๆ	2.75	.97	ระดับปานกลาง
8. กรรมการบริหารกลุ่ม/องค์กร เป็นผู้นำในด้านความคิด ต่อชุมชนที่เกี่ยวข้อง	2.11	1.01	ระดับต่ำ
9. ในกลุ่ม/ องค์กร กรรมการบริหารกับผู้ปฏิบัติงานสามารถ ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2.75	1.01	ระดับปานกลาง
10. ในกลุ่ม/ องค์กร กรรมการบริหารมีบทบาทสำคัญใน กิจกรรมสาธารณะ	3.33	.98	ระดับปานกลาง

ตารางที่ 5-6 (ต่อ)

การจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วม	\bar{X}	SD	แปลผล
11. ในกรณีที่ต้องผลักดันกิจกรรมบางอย่าง ในกลุ่ม/องค์กรสามารถพึ่งพากรรมการบริหารในการเป็นผู้นำได้	3.48	.94	ระดับปานกลาง
รวม	2.98	.59	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 5-6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างองค์การพัฒนาเอกชนไทยที่ศึกษา โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเรื่องการจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, $SD = .59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเรื่องการจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยข้อที่กลุ่มองค์การพัฒนาเอกชนไทย มีความคิดเห็นเรื่องการจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วมสูงสุด คือข้อ (11) อันเป็นประเด็นเรื่อง "ในกรณีที่ต้องผลักดันกิจกรรมบางอย่าง ในกลุ่ม/องค์กรสามารถพึ่งพากรรมการบริหารในการเป็นผู้นำได้" โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) ส่วนข้อที่กลุ่มองค์การพัฒนาเอกชนไทยมีความคิดเห็นเรื่องการจัดตั้งกรรมการอำนวยการร่วมต่ำที่สุด คือข้อ (8) อันเป็นประเด็นเรื่อง "กรรมการบริหารกลุ่ม/องค์กร เป็นผู้นำในด้านความคิดต่อชุมชนที่เกี่ยวข้อง" โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.11$)

ตารางที่ 5-7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของความคิดเห็นเรื่องการอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย ด้านความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง ($n = 151$)

ความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง	\bar{X}	SD	แปลผล
1. กลุ่ม/องค์กร มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนที่สม่ำเสมอ	2.83	.73	ระดับปานกลาง
2. กลุ่ม/องค์กร การย้ายเข้า-ออกของผู้ปฏิบัติงานมีผลกระทบต่อการทำงาน	3.06	.94	ระดับปานกลาง
3. กลุ่ม/องค์กร ได้มีการจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะทางด้านการบริหารจัดการให้กับผู้ปฏิบัติงาน	3.12	.98	ระดับปานกลาง

ตารางที่ 5-7 (ต่อ)

ความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง	\bar{X}	SD	แปลผล
4. กลุ่ม/ องค์กร ได้มีการจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะในด้านการวิเคราะห์ปัญหา และการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในองค์กร	2.91	.87	ระดับปานกลาง
5. กลุ่ม/ องค์กร เมื่อมีการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ได้มีการประเมินถึงผลกระทบในทางลบที่มีต่อชื่อเสียงของกลุ่ม/ องค์กร	3.13	.95	ระดับปานกลาง
6. กลุ่ม/ องค์กร ได้เคยร่วมมือช่วยบรรเทาภัยหรือเสี่ยงและความสำคัญของขบวนการขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย	3.09	1.02	ระดับปานกลาง
รวม	3.02	.68	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 5-7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนไทยที่ศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเรื่องความอยู่รอดขององค์กร ด้านความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02, SD = .68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเรื่องความอยู่รอดขององค์กร ด้านความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีความคิดเห็นเรื่องความอยู่รอดขององค์กร ด้านความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องสูงสุดคือ ข้อที่ (5) อันเป็นประเด็นเรื่อง “กลุ่ม/ องค์กร เมื่อมีการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ได้มีการประเมินถึงผลกระทบในทางลบที่มีต่อชื่อเสียงของกลุ่ม/ องค์กร” โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) ส่วนข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีความคิดเห็นเรื่องความอยู่รอดขององค์กร ด้านความสามารถในการดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องต่ำที่สุด คือข้อ (1) อันเป็นประเด็นเรื่อง “กลุ่ม/ องค์กรมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนที่สม่ำเสมอ” โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 2.83$)

ตารางที่ 5-8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของความคิดเห็นเรื่องการอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนไทย ด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล ($n = 151$)

การบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล	\bar{X}	SD	แปลผล
1. กลุ่ม/ องค์กร มีความสามารถในการดึงดูดและรักษาคณะที่มีความรู้ความสามารถเอาไว้ได้	3.05	.88	ระดับปานกลาง
2. กลุ่ม/ องค์กร ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญกำลังใจที่ดีและมีความพึงพอใจในการทำงาน	2.97	.87	ระดับปานกลาง
3. กลุ่ม/ องค์กร มีความสามารถในการแข่งขันที่เอื้อให้ได้ทรัพยากรการเงินมาสนับสนุนกิจกรรม/ การดำเนินงานได้	2.94	.80	ระดับปานกลาง
4. กลุ่ม/ องค์กร มีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการได้ทรัพยากรมา	2.93	.78	ระดับปานกลาง
5. กลุ่ม/ องค์กร มีการบริหารจัดการที่เป็นไปตามความต้องการของผู้ให้เงินทุนสนับสนุน	3.05	.91	ระดับปานกลาง
6. ในกลุ่ม/ องค์กร ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวผู้ปฏิบัติงานเอง	3.25	.93	ระดับปานกลาง
7. กลุ่ม/ องค์กร มีการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ	2.94	.86	ระดับปานกลาง
8. ในกลุ่ม/ องค์กร ผู้ปฏิบัติงานทุกคนเชื่อมั่นว่าองค์การสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมาย	3.00	.76	ระดับปานกลาง
9. ในปัจจุบันผู้นำสามารถนำองค์การไปสู่เป้าหมายได้	3.15	.83	ระดับปานกลาง
รวม	3.03	.56	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 5-8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนไทยที่ศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเรื่องความอยู่รอดขององค์การ ด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.03$, $SD = .56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นเรื่องการอยู่รอด ด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลในระดับปานกลาง โดยข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีความคิดเห็นเรื่องความอยู่รอดขององค์การ ด้านการบริหารจัดการ

ที่มีประสิทธิผลสูงสุด คือข้อ (6) อันเป็นประเด็นเรื่อง "ในกลุ่ม/ องค์กร ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องที่มีผลกระทบต่อตัวผู้ปฏิบัติงานเอง" โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) ส่วนข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีระดับการอยู่รอดด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลต่ำที่สุด คือข้อ (4) อันเป็นประเด็นเรื่อง "กลุ่ม/ องค์กรมีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการได้ทรัพยากรมา" โดยมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$)

ตารางที่ 5-9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของความคิดเห็นเรื่องการอยู่รอดขององค์กรพัฒนาเอกชนไทย ด้านความสามารถในการได้มาและการธำรงรักษาทรัพยากรที่สำคัญเอาไว้ได้ ($n = 151$)

ความสามารถในการได้มาและการธำรงรักษาทรัพยากรที่สำคัญเอาไว้	\bar{X}	SD	แปลผล
1. กลุ่ม/ องค์กรมีรายได้หรือแหล่งเงินทุนสนับสนุนที่แน่นอน	3.26	.93	ระดับปานกลาง
2. ระดับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานสูงพอที่จะทำงานสำคัญขององค์กร	3.42	.98	ระดับปานกลาง
3. ผู้นำในปัจจุบันสามารถนำองค์กรไปบรรลุเป้าหมาย	3.29	.91	ระดับปานกลาง
4. ข้อมูลข่าวสารที่องค์กรมีอยู่ในปัจจุบัน ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน	3.23	.88	ระดับปานกลาง
5. ความสำเร็จในกลุ่ม/ องค์กร เกิดจากการได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากเครือข่ายภาคีพันธมิตร	3.11	.86	ระดับปานกลาง
6. ในภาพรวม กลุ่ม/ องค์กร มีชื่อเสียงที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคมภายนอก	3.38	.94	ระดับปานกลาง
7. ในภาพรวม กลุ่ม/ องค์กร เป็นองค์กรที่มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.19	.89	ระดับปานกลาง
8. ในภาพรวม ถ้าจะให้คะแนนเรื่องการบริหารจัดการ กลุ่ม/ องค์กรมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด	3.13	.88	ระดับปานกลาง
รวม	3.25	.75	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 5-9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างองค์กรพัฒนาเอกชนไทยที่ศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเรื่องความอยู่รอดขององค์กร ด้านความสามารถในการได้มาและการธำรงรักษาทรัพยากรที่สำคัญเอาไว้ได้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, $SD = .75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเรื่องการอยู่รอดขององค์กร ด้านความสามารถในการได้มาและการธำรงรักษาทรัพยากรที่สำคัญเอาไว้ได้ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน โดยข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทย มีความคิดเห็นเรื่องการอยู่รอดขององค์กร ด้านความสามารถในการได้มาและการธำรงรักษาทรัพยากรที่สำคัญเอาไว้ได้สูงสุด คือข้อ (2) อันเป็นประเด็นเรื่อง "ระดับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานสูงพอที่จะทำงานสำคัญขององค์กร" โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) ส่วนข้อที่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยมีระดับการอยู่รอดด้านความสามารถในการได้มาและการธำรงรักษาทรัพยากรที่สำคัญเอาไว้ได้ ต่ำที่สุด คือข้อ (5) อันเป็นประเด็นเรื่อง "ความสำเร็จในกลุ่ม/องค์กรเกิดจากการได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากเครือข่ายภาคีพันธมิตร" โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.11$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของกลยุทธ์ที่ใช้ในการได้มาซึ่งทรัพยากรของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนไทยในแต่ละเครือข่ายหลัก

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า องค์กรพัฒนาเอกชนไทยในแต่ละเครือข่ายหลักใช้กลยุทธ์เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร ด้วยการเขียนโครงการเพื่อเสนอขอรับเงินทุนสนับสนุนจากองค์กรที่ให้ทุนเป็นส่วนใหญ่ โดยองค์กรพัฒนาเอกชนไทยแต่ละกลุ่มจะพัฒนาการหาเงินทุนด้วยวิธีการเขียนโครงการเสนอเพื่อขอรับเงินทุนทั้งจากแหล่งเงินทุนภายนอกและภายในประเทศ (นเรอง สุขสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2550) แต่ในอดีตมักเป็นแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ ทั้งที่มีสำนักงานอยู่ในต่างประเทศ และที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในเมืองไทยโดยตรง จึงทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการเขียนโครงการเพื่อเสนอขอเงินทุนสนับสนุน และส่วนใหญ่ก็ยังคุ้นเคยกับการใช้วิธีการเช่นนี้อยู่ (กรรชิต สุขใจมิตร, สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2550)

สมภพ บุณนาค (สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2550) กล่าวว่า

แนวคิดการจัดทำโครงการเพื่อขอเงินทุนจากต่างประเทศได้เริ่มขึ้นเมื่อประมาณปี 2517-2518 อันเป็นช่วงเวลาที่ผู้อพยพจากอินโดจีนได้เคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก ทำให้มีองค์กรการกุศลจากต่างประเทศเข้ามาทำงานช่วยเหลือผู้ลี้ภัยจำนวนมากเช่นเดียวกัน ในช่วงเวลานั้นบรรดานักกิจกรรมทาง

สังคมและนักพัฒนาภาคเอกชนไทยจำนวนหนึ่ง มีความเห็นว่าในสังคมไทย โดยเฉพาะในภาคชนบทก็ยังมีปัญหาที่สมควรจะได้รับการแก้ไข ไม่แพ้ผู้อพยพ ชาวต่างชาติที่เข้ามาพักพิงในแผ่นดินไทย ขณะที่ผู้ลี้ภัยชาวต่างชาติในค่ายผู้อพยพบางรายกลับมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าคนไทยเสียอีก จึงมีความคิดในการจัดทำโครงการเพื่อขอเงินทุนสนับสนุนการทำงานพัฒนาสังคมจากองค์กรต่างประเทศ

แนวคิดการเขียนโครงการเพื่อขอรับเงินทุนสนับสนุนการทำงานจากแหล่งเงินทุน ต่างประเทศ จึงเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในวงการองค์กรพัฒนาเอกชนไทยนับแต่นั้นมา จากข้อมูลการศึกษาเรื่องการได้มาซึ่งทรัพยากร อาจกล่าวได้ว่าเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา การดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยส่วนใหญ่ในสายงานทางด้านการพัฒนา หรือที่มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวและรณรงค์ผลักดัน ล้วนได้รับเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศทั้งสิ้น เริ่มตั้งแต่ในช่วงที่มีผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชนซึ่งเคยทำงานกับค่ายผู้อพยพได้แยกตัวออกมาทำงานด้านการพัฒนาสังคมแถบพื้นที่ชายแดนในภาคอีสาน จากนั้นในปี 2523-2526 องค์กรพัฒนาเอกชนไทยได้มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยได้รับการสนับสนุน ด้านเงินทุนจาก ต่างประเทศ เช่น USAID รัฐบาลประเทศออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ฯลฯ (Thaingo, 2551) และ องค์กรพัฒนาเอกชนตามแนวทางนี้ได้มีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วอีกครั้ง เมื่อมีการก่อตั้งกองทุน พัฒนาท้องถิ่นไทย - แคนาดา (LDAP) ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลแคนาดาเมื่อประมาณปี 2527 อันเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้การสนับสนุนด้านเงินทุนแก่โครงการพัฒนาขนาดเล็ก ของภาคเอกชน รวมถึงการที่รัฐบาลของประเทศเดนมาร์กได้จัดตั้งกองทุน DANCED/DANIDA ขึ้นมาในเวลาใกล้เคียงกัน ทั้งสองกองทุนนี้มุ่งเน้นสนับสนุนการพัฒนาภาคชนบท จึงทำให้เกิด องค์กรพัฒนาเอกชนขนาดเล็กขึ้นจำนวนมาก (สุนทรี เสงี่ยม, 2546, หน้า 48) แต่เมื่อ 10 กว่าปี ให้หลังแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเริ่มย้ายฐานออกจากเมืองไทย ด้วยการหันไปสนับสนุน ประเทศด้อยพัฒนาอื่น ๆ แทน อาทิ สเปน, ลาว, เมียนมาร์, เวียดนาม และกัมพูชา เนื่องจากแหล่ง เงินทุนเห็นว่าประเทศไทยมีการพัฒนาแล้ว (รสนา โตสิตระกูล, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2550) จึงทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนไทยต้องปรับตัวในการแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนใหม่

โดยปกติแล้ว ในการเขียนโครงการเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านเงินทุนนั้น องค์กร พัฒนาเอกชนจะมีเทคนิควิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. จะมีการหาข้อมูลว่าแหล่งเงินทุนใดสนใจประเด็นปัญหาเรื่องอะไร มีเงื่อนไขอย่างไร และจะให้การสนับสนุนเรื่องใดมากที่สุด เช่น สถานทูตแคนาดาสนใจประเด็นเรื่องผู้หญิง และงานหัตถกรรม เป็นต้น รวมถึงต้องรู้งบประมาณที่แหล่งเงินทุนจะให้การสนับสนุนได้ด้วย

2. เวลาที่เปิดรับโครงการอยู่ในช่วงใด

3. การเขียนโครงการต้องพยายามเขียนให้เห็นปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

4. การเขียนโครงการต้องมีความสอดคล้องกันหมด นับตั้งแต่ความสำคัญองปัญหา วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (เอกนิษฐ์ ป้องภัย, สัมภาษณ์, 15 กรกฎาคม 2550)

เมื่อมีการจัดทำโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว องค์การพัฒนาเอกชนจะนำโครงการเสนอต่อแหล่งเงินทุนที่มีภารกิจร่วมกัน เช่น องค์การพัฒนเอกชนที่สนใจกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ก็จะเสนอโครงการต่อหน่วยงานที่ถือหุ้นเรื่องสิ่งแวดล้อม องค์การพัฒนเอกชนที่ทำกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน ก็จะเสนอโครงการขอเงินทุนจากองค์การด้านสิทธิมนุษยชน เป็นต้น การเสนอโครงการอาจเป็นระยะสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับแหล่งเงินทุนเป็นผู้กำหนด บางครั้งอาจเป็น 1 ปี หรือ 3 ปี แต่ในช่วงหลังแหล่งเงินทุนมักกำหนดระยะเวลาสั้นลงเป็นส่วนใหญ่ และการเขียนโครงการก็ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดปัญหาในแต่ละช่วงเวลา เช่น องค์การพัฒนเอกชนที่ทำงานทางด้านสิทธิมนุษยชนจะกำหนดปัญหาหลักว่า ในระยะเวลา 1 ปี หรือ 2 ปีข้างหน้าประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนมีแนวโน้มไปทางไหน เป็นต้น

ลักษณะของโครงการที่เสนอไป แม้ว่าจะเป็นการดำเนินงานตามภารกิจขององค์การตนเอง แต่ก็ต้องปรับให้สอดคล้องกับภารกิจขององค์การที่ให้เงินทุนด้วย หรืออีกนัยหนึ่งองค์การพัฒนเอกชนที่ขอทุนบางครั้งอาจจะต้องปรับทั้งแผนงาน และวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับการประเมินของแหล่งเงินทุนด้วย (ไพโรจน์ พลเพชร, สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2550) จากข้อนี้จะเห็นได้ว่า เมื่อองค์การพัฒนเอกชนต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภายนอกองค์การ ทำให้ต้องดำเนินงานตามความต้องการของผู้ให้เงินทุนสนับสนุนด้วย จึงเท่ากับว่าองค์การพัฒนเอกชนไม่ได้มีอิสระอย่างเต็มที่ในการดำเนินงานตามอุดมการณ์และแนวทางของกลุ่มตนเองได้มากนัก ทว่าการดำเนินงานเช่นนี้ก็จำเป็นเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากตามทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรนั้นองค์การที่จะอยู่รอดได้ต้องเป็นองค์การที่มีประสิทธิผล ความมีประสิทธิผลมาจากการบริหารจัดการที่เป็นไปตามความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ที่องค์การต้องพึ่งพาทางด้านทรัพยากรและการได้รับการสนับสนุน (Pfeffer & Salancik, 1978) นอกจากนี้แล้ว ในองค์การที่มีประสิทธิผลยังต้องมีความสามารถ

ในการสร้างความพึงพอใจได้มากพอ ให้กับแต่ละกลุ่มที่เป็นผู้อุปถัมภ์หรือเป็นส่วนประกอบของ องค์การ (Constituencies) เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะมีโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากรอย่าง ต่อเนื่องได้ (Cameron, 1979) และความสำเร็จในการได้มาซึ่งทรัพยากรการเงินนั้นบางครั้งก็ต้อง มีทั้งการร่วมมือและการต่อรองผลัดกัน หากไม่ต่อรองหรือไม่ผลัดกันก็อาจจะไม่ได้เงินทุนมา แต่ในองค์การพัฒนาเอกชนที่มีความสัมพันธ์กับแหล่งเงินทุนมายาวนาน หรือเป็นมิตรทาง อุดมการณ์ร่วมกัน ก็จะไม่มีความสงสัยในการทำงานซึ่งกันและกัน เพียงแต่ต้องมีการปรับทิศ ทางการทำงานให้เข้ากันได้เท่านั้น (บำรุง บุญปัญญา, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2550)

สำหรับกลยุทธ์ในการขอเงินทุนสนับสนุนนั้น วิธีการขอเงินโดยอาศัยการอ้างอิง บุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันในสังคมวงกว้าง ก็เป็นอีกกลยุทธ์หนึ่งที่น่าสนใจเพื่อให้ ได้มาซึ่งเงินทุนสนับสนุน ขณะที่ในบางพื้นที่จะใช้วิธีการขอรวมกันในนามเครือข่าย ซึ่งจะทำให้มี พลังหรือมีน้ำหนักมากขึ้น การดำเนินกลยุทธ์เช่นนี้นับว่ามีความเหมาะสมเนื่องจากในทางทฤษฎี การพึ่งพาทรัพยากรแล้ว องค์การที่จะประสบผลสำเร็จได้จะต้องเป็นองค์การที่มีอำนาจมาก ดังที่ Pfeffer (1977) อธิบายว่า "อำนาจมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความสามารถในการได้มาซึ่ง ทรัพยากรที่สำคัญ" ดังนั้น กลยุทธ์ที่ทำให้มีอำนาจมากขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างองค์การจึง ถือว่าเป็นความสัมพันธ์ที่พึงปรารถนา ทั้งนี้เพื่อสร้างหลักประกันหรือทำให้เกิดความมั่นใจได้ใ นการมีความสัมพันธ์กับองค์การอื่น ๆ และยังถ้าองค์การอยู่ในตำแหน่งที่สามารถเจรจาต่อรองได้ มากที่สุดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีค่าและหายากได้แล้ว ถือได้ว่าองค์การนั้นเป็นองค์การที่มี ประสิทธิภาพอย่างมาก (Yuchtman & Seashore, 1967) อันสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของ องค์การในการได้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม นั่นคือการได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีค่าและหาได้ยาก รวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากภายนอกที่เปรียบเสมือนเป็นเป้าหมายขององค์การอีกด้วย (Seashore, 1967; Scott, 1977; Quinn & Rohrbaugh, 1983)

เมื่อได้รับการอนุมัติเงินทุนแล้วก็จะนำมาแบ่งปันให้องค์การ/ โครงการต่าง ๆ ที่อยู่ ภายในเครือข่ายของตน ในทางปฏิบัติจะมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ เช่น กรณีองค์การพัฒนา เอกชนทางภาคอีสาน เริ่มแรกจะให้องค์การในเครือข่ายแต่ละพื้นที่ทำโครงการย่อยขึ้นมา เสร็จแล้วก็นำมารวมกันเป็นโครงการใหญ่ หลังจากนั้นองค์การพัฒนาเอกชนชนระดับภาคคือ คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคอีสาน (กป.อพช.อีสาน) จะนำโครงการ เสนอไปยังแหล่งเงินทุน เมื่อแหล่งเงินทุนอนุมัติโครงการก็จะนำเงินทุนมาจัดสรรกันตามแต่ละ โครงการย่อยที่ได้เสนอไป แล้วก็มีดำเนินการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่เสนอขอทุนไป นอกเหนือจากการกระทำตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้เสนอขอทุนไปแล้วนั้น ถ้าหากว่า

ในช่วงเวลานั้นมียุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวผลักดันในประเด็นปัญหาเรื่องใด ก็จะมีการร่วมกันเคลื่อนไหวผลักดันตามยุทธศาสตร์นั้นด้วย เช่น การเคลื่อนไหวผลักดันร่าง พ.ร.บ.ป่าชุมชน เป็นต้น (อกนิษฐ์ ป้องภัย, สัมภาษณ์, 2550)

อย่างไรก็ดี กลยุทธ์ที่จะทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรมาและนำไปสู่การอยู่รอดขององค์กรได้ในระยะยาวนั้น เรื่อง สุขสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2550) นักพัฒนาอาวุโสคนหนึ่งได้เล่าประสบการณ์ให้ฟังว่า

ในการเขียนโครงการนั้น สำหรับองค์การพัฒนาเอกชนที่มีวิสัยทัศน์และอยู่รอดมาได้นั้น ในอดีตในช่วงที่มีเงินทุนจากต่างประเทศจำนวนมากเข้ามานั้น จะมีการเขียนโครงการเพื่อขอเงินสนับสนุนจากต่างประเทศเป็นชุดใหญ่ (Package) แล้วมีการกันเงินเอาไว้ส่วนหนึ่งเพื่อสะสมเป็นเงินกองทุนของตนเองเอาไว้ใช้ในยามที่มีปัญหาขาดทุน หรือนำมาสร้างอาคารสำนักงานเป็นของตนเองโดยไม่ต้องเสียค่าเช่าอีกต่อไป นอกจากนี้ ยังมีบางองค์กรได้กันเงินส่วนหนึ่งมาสร้างเป็นที่พัก และสถานที่ฝึกอบรม เพื่อให้เป็นศูนย์ฝึกอบรมแล้วมีการเก็บค่าเช่า ค่าที่พัก มีหลายองค์กรที่ดำเนินการเช่นนี้แล้วสามารถอยู่รอดมาได้ถึงปัจจุบัน เช่น ชมรมศิษย์เก่าบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ชมรมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย และโครงการ NET ที่ จ.สุรินทร์ เป็นต้น

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า โดยทั่วไปองค์การพัฒนาเอกชนในประเทศต่าง ๆ ได้รับเงินทุนสนับสนุนหรือมีที่มาของรายได้จาก 4 แหล่งสำคัญคือ 1) การบริจาคจากองค์กรระหว่างประเทศหรือองค์กรที่เป็นภาคีร่วม 2) เงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาลโดยผ่านการทำสัญญาหรือข้อตกลงกันบางอย่างและเป็นเงินทุนที่ให้เปล่า (Contracts and Grants) 3) การบริจาคจากบุคคล หน่วยงาน หรือบริษัทธุรกิจเอกชนภายในท้องถิ่นหรือภายในประเทศนั้น ๆ และ 4) จากการหารายได้ขององค์กรเอง (Gies, Ott & Shafritz, 2000) กรณีขององค์การพัฒนาเอกชนในประเทศไทย แหล่งเงินทุนสนับสนุนหรือมีที่มาของรายได้ก็ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังเช่น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากแนวคำถามที่ว่า “โดยปกติแล้วในองค์การพัฒนาเอกชนไทยได้รับเงินทุนสนับสนุนหรือมีที่มาจากที่ใดบ้าง?” พบว่าจากอดีตที่ผ่านมาตราบจนถึงปัจจุบัน องค์การพัฒนาเอกชนไทยมีช่องทางในการหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 แหล่งใหญ่ คือ

1. เงินทุนจากต่างประเทศ

ในอดีตองค์การพัฒนาเอกชนไทยจะพึ่งพาต่อแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเป็นหลัก โดยองค์การพัฒนาเอกชนจะมีเครือข่ายแหล่งเงินทุนของตัวเองอยู่ แต่เครือข่ายของแหล่งเงินทุนที่องค์การพัฒนาเอกชนนิยมมากที่สุดคือ เครือข่ายแหล่งเงินทุนที่ไม่มาก้าวร่างกายหรือค่อนข้างให้อิสระในการทำงานตามอุดมการณ์ หรือความเชื่อขององค์การพัฒนาเอกชนที่เป็นผู้ขอเงินทุนนั้น ๆ ซึ่งก็มักเป็นองค์การแหล่งเงินทุนทางยุโรปมากกว่าทางสหรัฐอเมริกา และส่วนใหญ่ก็มักเป็นองค์การทางศาสนา แต่ก็มีบางองค์การที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางศาสนาเช่นกัน (จอห์น อิงภากรรณ์, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2551) อย่างไรก็ตาม การที่จะได้เงินทุนจากแหล่งนี้ สมพงษ์ ทรัพย์ (สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2550) มีความเห็นว่า เริ่มแรกองค์การพัฒนาเอกชนจะต้องรู้จักและสกล นอกจากนั้นแล้ว ยังต้องรู้จักคนหรือมีพรรคพวกอยู่ในแหล่งทุนมาก่อน ต้องสามารถเขียนรายงานได้ดี และสามารถจับประเด็นปัญหาได้ชัด ในขณะที่ประเด็นปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก จึงต้องติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีประเด็นปัญหาเกิดขึ้นใหม่อยู่เสมอ เช่น เรื่องโรคเอดส์ การขาดแคลนพลังงาน สิ่งแวดล้อม และภาวะโลกร้อน เป็นต้น เงินทุนจากต่างประเทศยังสามารถจำแนกออกได้เป็น 5 แหล่งด้วยกันคือ

1.1 จากองค์การที่สัมพันธ์กับพรรคการเมือง เช่น มูลนิธิฟรีดริช เอแบร์ท, มูลนิธิคอนราด อาเดนเนาเออร์, มูลนิธิฟรีดริช เนามันท์ และพรรคกรีน เป็นต้น

1.2 จากองค์การทางศาสนา โดยมีนิกายคาทอลิกและโปรเตสแตนต์เป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุนหลัก เช่น

▪ MISEREOR (The German Catholic Action for Development) เป็นองค์การศาสนานิกายคาทอลิกในประเทศเยอรมัน ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1959 มีฐานะเป็นองค์การเอกชนไม่แสวงหากำไร ดำเนินงานภายใต้การดูแลของคณะกรรมการที่ประชุมร่วมบิชอปเยอรมัน เงินงบประมาณได้มาจากการรณรงค์ในฤดูถือบวชประจำปีของชาวคาทอลิก รวมทั้งได้จากการบริจาคและเงินสมทบอื่น ๆ ในเยอรมัน วัตถุประสงค์ขององค์การคือให้ทุนช่วยเหลือประชาชนในประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับความเดือดร้อน

▪ BROT FUR DE WELT ก่อตั้งขึ้นมาหลังสงครามโลกครั้งที่สองโดยองค์การศาสนาต่าง ๆ ในเยอรมัน ที่เป็นสมาชิกของ World Council of Churches องค์การนี้ให้ความสนใจในการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อน ความยากจน และความเจ็บป่วยของประชาชนในประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก

- ICCO เป็นองค์การเอกชนไม่แสวงหากำไรก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1964 โดยความร่วมมือระหว่างองค์การทางศาสนาต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโปรเตสแตนต์ในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนกิจกรรมด้านการพัฒนาในประเทศโลกที่สาม

- APHD ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1977 โดยพัฒนามาจาก Asia Fund ซึ่งได้รับการสนับสนุนร่วมมือจากองค์การพัฒนาคาทอลิกในประเทศออสเตรเลียและแคนาดา

- CEBEMO เป็นองค์การทางศาสนามากาธอลิกในประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งได้รับเงินทุนสนับสนุนจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ทั้งหมด เป็นต้น

- Bread for the World เป็นองค์การทางศาสนาฝ่ายโปรเตสแตนต์ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ประเทศเยอรมัน ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อให้เงินทุนสนับสนุนช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาความยากจนในประเทศต่าง ๆ

- นอกจากนี้แล้วยังมีองค์การทางศาสนาที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วโลกอื่น ๆ อีก เช่น Christian Aid และ Catholic Relief เป็นต้น

1.3 จากองค์การพัฒนาเอกชนในระดับสากล เช่น YMCA, Save for The Children, TERRE DES HOMME, NOVIB และ UNICEF เป็นต้น

1.4 จากองค์การระหว่างประเทศ เช่น ILO, FAO, UNDP, ธนาคารโลก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์การสหประชาชาติ จะมีกองทุนอยู่หลายกองทุนที่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์การพัฒนาเอกชนในแต่ละประเทศ เช่น กองทุน Global Fund ซึ่งเป็นกองทุนในองค์การสหประชาชาติอันเป็นกองทุนที่ทุกประเทศมีส่วนร่วม และมีระเบียบกำหนดว่าเงินส่วนหนึ่งจากกองทุนนี้ต้องแบ่งสันให้้องค์การพัฒนาเอกชนเพื่อนำไปทำงานกับประชาชนตามกลุ่มเป้าหมายในแต่ละประเทศของตน

1.5 จากรัฐบาลต่างประเทศ การขอเงินทุนจากรัฐบาลต่างประเทศมักขอผ่านสถานทูตของประเทศมหาอำนาจแต่ละประเทศนั้น ๆ หรือบางประเทศอาจมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนเงินทุนทางด้านการพัฒนาโดยตรง เช่น ประเทศแคนาดาคือ CIDA ประเทศออสเตรเลียคือ Australia AID ประเทศเดนมาร์กคือ DANCED/DANIDA ประเทศสหรัฐอเมริกาคือ USAID เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้ว การได้รับเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศจะผ่านเข้ามาใน 3 ช่องทาง คือ 1) โดยผ่านกรมวิเทศสหการ (สำนักนายกรัฐมนตรี) 2) ผ่านทางสำนักงานย่อยในประเทศไทย หรือสถานทูตของประเทศนั้น ๆ และ 3) การที่ผู้ขอรับเงินทุนสนับสนุนมีการติดต่อกับสำนักงานใหญ่ขององค์การที่ให้ทุนในต่างประเทศโดยตรง

ต่อมาแหล่งเงินทุนดั้งเดิมเหล่านี้ได้ถอนตัวออกไปจากประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากแหล่งเงินทุนเห็นว่าประเทศไทยมีระดับการพัฒนาในจุดหนึ่งแล้ว และแหล่งเงินทุนเองก็สนใจประเทศที่ยากจนกว่าประเทศไทย จนทำให้เกิดวิกฤติทางด้านเงินทุนสนับสนุนแก่องค์การพัฒนาเอกชนไทย องค์การพัฒนาเอกชนแต่ละเครือข่ายจึงปรับตัวและแยกออกไปแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับงานหรือกิจกรรมของตนเอง เช่น เครือข่ายสิ่งแวดล้อมก็แสวงหาแหล่งเงินทุนที่สนใจเฉพาะเรื่องสิ่งแวดล้อม แต่ในภายหลังองค์การพัฒนาเอกชนไทยเกือบทุกเครือข่ายต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงมีการขอเงินทุนสนับสนุนจากองค์การต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น จากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ปัญหาขององค์การพัฒนาเอกชนไทยในระยะหลังคือ ในการเขียนโครงการเสนอเพื่อขอรับเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศนั้น ต้องออกแบบโครงการให้เข้ากับความต้องการของแหล่งเงินทุนมากขึ้น และยังมีข้อจำกัดอื่น ๆ อีกมากในการได้มาซึ่งทรัพยากร ขณะที่เมื่อก่อนองค์การพัฒนาเอกชนไทยมีความคิดอย่างอิสระในการเสนอโครงการว่าจะทำอะไร แต่ในภายหลังเมื่อแหล่งเงินทุนสนใจเรื่องการรณรงค์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง องค์การพัฒนาเอกชนก็ต้องเขียนโครงการแนวรณรงค์ให้ และหากแหล่งเงินทุนแรกไม่ให้คำตอบแทนแก่บุคลากรในโครงการ องค์การพัฒนาเอกชนก็ต้องกระจายออกเป็นโครงการย่อย เพื่อหาเงินทุนสนับสนุนในด้านคำตอบแทนแก่บุคลากรจากอีกแหล่งหนึ่งหรืออาจหาจากอีกหลายแหล่ง ส่วนการรายงานทางการเงินก็ต้องแยกออกเป็นส่วน ๆ ตามแหล่งเงินทุนที่เสนอ ทำให้การบริหารโครงการมีความซับซ้อนมากขึ้น และในช่วงหลังแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศหลายองค์การ ได้งดการให้เงินทุนสนับสนุนการทำกิจกรรมในประเทศไทย นอกเสียจากถ้าเป็นการไปจัดฝึกอบรมหรือทำกิจกรรมร่วมกับองค์การประเภทเดียวกันในระดับภูมิภาค แหล่งเงินทุนจึงจะให้การสนับสนุนเท่านั้น (จอน อึ้งภากรณ์, สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2551)

2. เงินทุนจากภายในประเทศ

ในช่วงหลังเมื่อการสนับสนุนของแหล่งเงินทุนต่างประเทศเริ่มลดน้อยลงมาก จึงมีองค์การพัฒนาเอกชนไทยที่ไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนได้จำนวนมากต้องปิดตัวเองลง ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักเป็นองค์การขนาดเล็กและได้รับเงินทุนสนับสนุนในจำนวนที่จำกัด ส่วนองค์การพัฒนาเอกชนที่สามารถอยู่รอดและยังดำเนินกิจกรรมมาได้ นอกจากมีการพัฒนาการหาเงินทุนโดยการเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากต่างประเทศแล้ว ยังได้หันมาให้ความสนใจกับการแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนภายในประเทศมากขึ้น อันเป็นแนวความคิดที่เริ่มมีการให้ความสำคัญมาก

ขึ้นเช่นเดียวกัน เพราะเชื่อกันว่าจะเป็นแนวทางที่ยั่งยืน (กรรชิต สุขใจมิตร, สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2550)

ตารางที่ 5-10 ร้อยละของการได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุน จำแนกตามแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากในประเทศและต่างประเทศ

n = 34 คน		
ที่มาของแหล่งเงินทุนสนับสนุน	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
- จากภายในประเทศ	19	55.7
- จากต่างประเทศ	13	39.4
- ไม่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งใด	2	4.9
รวม	34	100.0

จากตารางที่ 5-10 ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามในกลุ่มผู้นำหรือผู้บริหารขององค์การพัฒนาเอกชนไทยจาก 6 เครือข่ายหลัก จำนวน 34 รายจากคำถามที่ว่า ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา กลุ่ม/องค์กรของท่านได้รับการสนับสนุนทางด้านเงินทุนหรือมีรายได้จากแหล่งต่อไปนี้ในสัดส่วนเท่าใด? พบว่า ในภาพรวมกลุ่มผู้นำหรือผู้บริหารขององค์การพัฒนาเอกชนทั้ง 6 เครือข่ายหลักที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของกรศึกษา ตอบว่าได้รับเงินทุนสนับสนุนจากภายในประเทศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมาเป็นการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 39.4 และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ตอบว่าไม่ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งใดเลย คิดเป็นร้อยละ 4.9 อันแสดงให้เห็นว่าเมื่อแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศได้เริ่มลดการสนับสนุนลง ในปัจจุบันองค์การพัฒนาเอกชนไทยก็ได้หันมาพึ่งพาการสนับสนุนจากภายในประเทศเพื่อความอยู่รอดมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาค้นครั้งนี้มีความแตกต่างจากการศึกษาของ พรเพ็ญ วิจักขณ์ ประเสริฐ (2543) ก่อนหน้านี้ที่เคยพบว่า เงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมขององค์การพัฒนาเอกชนไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 เป็นเงินทุนจากต่างประเทศ ที่เหลือเป็นเงินทุนที่ได้จากภายในประเทศ จะเห็นได้ว่าเงินทุนจากต่างประเทศมีแนวโน้มลดลงอย่างรวดเร็วตามลำดับทุกปี แม้เพียงภายในระยะเวลาห่างกันไม่กี่ปีก็ตาม (ปี พ.ศ. 2543-2550)

ตารางที่ 5-11 แสดงจำนวน และร้อยละ ของสัดส่วนแหล่งเงินทุนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในกรณีที่ได้รับ การสนับสนุนจากภายในประเทศ

$n = 39$ คน

สัดส่วนแหล่งเงินทุนในประเทศ	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ
เพิ่มขึ้น	25	64.1
เท่าเดิม	8	20.5
ลดลง	6	15.4
รวม	39	100.0

ตารางที่ 5-12 แสดงจำนวน และร้อยละ ของสัดส่วนแหล่งเงินทุนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในกรณีที่ได้รับ การสนับสนุนจากต่างประเทศ

$n = 36$ คน

สัดส่วนแหล่งเงินทุนต่างประเทศ	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ
เพิ่มขึ้น	9	23.1
เท่าเดิม	6	15.4
ลดลง	21	53.9
รวม	36	100.0

จากตารางที่ 5-12 เมื่อถามว่า “ในกรณีที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากภายในประเทศ ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นหรือลดลง?” พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มผู้นำหรือผู้บริหารขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยส่วนใหญ่เห็นว่า สัดส่วนของการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากภายในประเทศเพิ่มขึ้นมากที่สุด คิดเป็นจำนวนร้อยละ 64.1 รองลงมาคือเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 20.5 และมีสัดส่วนที่ลดลงเพียงร้อยละ 15.4 เท่านั้น และจากตารางที่ 5-12 ซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน เมื่อถามว่า “ในกรณีที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศ ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นหรือลดลง?” พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มผู้นำหรือผู้บริหารขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยส่วนใหญ่เห็นว่า สัดส่วนของการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศลดลงมากที่สุด คิดเป็นจำนวนร้อยละ 53.9 รองลงมาคือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 23.1 และมีสัดส่วนที่เท่าเดิมคิดเป็นร้อยละเพียง 15.4 เท่านั้น ข้อมูลเช่นนี้สอดคล้องกับข้อมูลก่อนหน้าที่ได้กล่าวมาแล้วอันเป็น

การยืนยันได้อีกครั้งหนึ่งว่า องค์การพัฒนาเอกชนไทยในปัจจุบันได้รับแหล่งเงินทุนสนับสนุนหรือมีที่มาของรายได้จากภายในประเทศมากที่สุด อันแตกต่างจากในอดีตที่ผ่านมา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบว่า การแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภายในประเทศสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 แหล่งใหญ่คือ 1) เงินทุนสนับสนุนจากภาครัฐ 2) เงินทุนสนับสนุนจากภาคธุรกิจเอกชน 3) การระดมทุนจากสาธารณะ 4) การมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ของตนเอง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้คือ

2.1 เงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เงินทุนส่วนนี้เป็นที่น่าสนใจอย่างมากในระยะเวลาหลัง นับตั้งแต่ปี 2535 ที่ได้มีการก่อตั้งกองทุนว่าด้วยสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขึ้นมา ก็กลายเป็นช่องทางสำคัญในการได้มาซึ่งทรัพยากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสิ่งแวดล้อม หลังจากนั้นได้มีหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ เริ่มให้ทุนในการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะแก่องค์กรนอกภาครัฐมากขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการและนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย และการดำเนินกิจกรรมก็ต้องไม่กระทบต่อรัฐบาล ส่วนการประเมินผลก็เป็นไปตามระเบียบราชการเช่นเดียวกัน ในระยะหลังมีหน่วยงานของรัฐที่สำคัญซึ่งให้เงินทุนสนับสนุนอีกหน่วยงานหนึ่งคือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) ที่ให้การสนับสนุนแก่เครือข่ายทางด้านสาธารณสุขและการคุ้มครองผู้บริโภค ทำให้กิจกรรมด้านนี้คึกคักมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน (สมพงษ์ ทรัพย์, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2550)

นอกจากนั้นแล้ว ก็ยังมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนอื่น ๆ อีก เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันพระปกเกล้าฯ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วการที่จะได้รับเงินทุนสนับสนุนนั้น ถ้าเป็นหน่วยงานของรัฐบางแห่ง เช่น อบต. ต้องเคยมีความสัมพันธ์คุ้นเคยกันมาก่อน หรือเคยร่วมงานกันมาก่อน หรือเคยเห็นผลงานกันมาจึงจะได้รับเงินทุนสนับสนุน (อภินิษฐ์ บึงภัย, สัมภาษณ์, 15 กรกฎาคม 2550) หรือไม่ก็ต้องมีพรรคพวกเพื่อนฝูงที่อยู่ในแวดวงราชการหรือมีการรู้จักกันมานานจนเชื่อใจกัน (สมพงษ์ ทรัพย์, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2550) จึงจะมีโอกาสในการได้รับเงินทุนส่วนนี้มา

2.2 การสนับสนุนจากภาคธุรกิจเอกชน ในช่วงหลังภาคธุรกิจเอกชนเริ่มให้ความสนใจกับกิจกรรมทางสังคมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น อันเป็นผลมาจากแรงบังคับของการที่ต้องมีการแข่งขันกันสูงมากยิ่งขึ้นในภาคธุรกิจเอกชน ทำให้องค์กรภาคธุรกิจต้องปรับตัว

เพื่อการรักษาตำแหน่งของตนเองในสังคมเอาไว้ได้ การรักษาสถานะหรือตำแหน่งเอาไว้ได้มาจากการพยายามสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เป็นที่ปรากฏในสายตาของสังคมและลูกค้าของตนเอง การที่จะมีภาพลักษณ์ที่ดีได้เกิดจากการมีคุณภาพของสินค้าและบริการที่ได้มาตรฐาน อีกทางหนึ่งเกิดจากการได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคมด้วย นอกจากนั้นแล้ว การที่องค์การภาคธุรกิจเอกชนเริ่มให้ความสนใจกับกิจกรรมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นนั้น ก็มาจากการได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องการทำให้องค์กรเข้ามามีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น (Corporate Social Responsibility: CSR) จึงเพิ่มช่องทางทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนมีโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากรได้มากขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่งก็อาจมองได้ว่า เมื่อองค์การธุรกิจเอกชนให้ความสนใจเรื่องการทำมามีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ก็จะมีการคิดโครงการขึ้นมาทำเอง แล้วอาจมีผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์การพัฒนาเอกชนในอนาคตก็อาจเป็นไปได้ (นิตยา วงษ์สวัสดิ์, สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2550)

2.3 การระดมทุนจากสาธารณะ เงินทุนส่วนนี้ได้รับการบริจาคจากประชาชนทั่วไป โดยอาศัยกลยุทธ์ของการระดมทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การตั้งกล่องรับบริจาคในจุดสำคัญต่าง ๆ การจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์แล้วมีการระบุบัญชีธนาคารเพื่อความสะดวกในการโอนเงินเข้า การติดต่อกับผู้บริจาคทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม การเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อสาธารณะต่าง ๆ ฯลฯ แต่ในกิจกรรมการระดมทุนจากสาธารณะเช่นนี้ สำหรับองค์การพัฒนาเอกชนขนาดเล็กมักประสบกับปัญหา เนื่องจากไม่มีเงินทุนสนับสนุนเพียงพอที่จะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการระดมทุนได้ จึงมีบางองค์การหรือบางเครือข่ายเท่านั้นที่สามารถดำเนินการได้ ขณะที่ในความเป็นจริงการระดมทุนจากสาธารณะได้นั้น ยังต้องมีความสามารถในการทำให้คนมีความเข้าใจ เห็นด้วย แล้วให้การสนับสนุนต่อกิจกรรมดังกล่าว แต่ความจำเป็นในการระดมทุนจากสาธารณะนั้น สำหรับในความเห็นของกรรชิต สุขใจมิตร (สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2550) แล้วเห็นว่า ต้องไม่ใช่เพื่อการหาเงินทุนสนับสนุนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่เป็นเรื่องเหตุผลของการที่จะทำให้งานขององค์การพัฒนาเอกชนได้รับการยอมรับจากสังคมไทยด้วย และการระดมทุนจากสาธารณะยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อให้คนในท้องถิ่นหรือในสังคมได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกัน และเนื่องจากการระดมทุนโดยปกติแล้วต้องดำเนินงานโดยนักระดมทุนที่เป็นมืออาชีพ และเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในงานทางด้านการตลาดมากที่สุดขององค์การ ดังนั้น ความสามารถในการระดมทุนจากส่วนนี้ได้จึงมีเพียงบางเครือข่ายเท่านั้น เช่น เครือข่ายที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชน อันได้แก่ มูลนิธิเด็ก มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก และมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การที่จะได้รับเงินทุนทั้งจากภาคธุรกิจเอกชนและจากสาธารณะได้นั้น สมพงษ์ พัดปุย (สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2550) ซึ่งมีประสบการณ์ทำงานกับองค์การพัฒนาเอกชน ในภาคชุมชนเมืองมายาวนาน ได้ให้ความเห็นไว้อย่างชัดเจนเพิ่มเติมว่า

จะต้องมีการสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณะ นั้นหมายถึงต้องมีชื่อ ติดตลาดหรือสังคมพูดถึง และต้องมีตัวอย่าง (Case) ของจริงให้เห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวอย่างที่ดีนั้นต้องสามารถสร้างความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ได้ และผู้บริหารในเมืองไทยก็ไม่ได้คิดถึงปัญหาอะไรมาก นอกจากปัญหาเรื่อง เอดส์ เด็ก และคนชรา เท่านั้น

2.4 การมีกิจกรรมในการหารายได้ของตนเอง กิจกรรมในส่วนนี้เป็นเรื่องของความพยายามในการดำเนินกิจกรรมเชิงธุรกิจเพื่อการหารายได้มาสู่องค์กร บัณฑิต อ่อนด้า (สัมภาษณ์, 8 พฤศจิกายน 2550) กล่าวว่า "องค์การพัฒนาเอกชนสมัยใหม่ต้องมีกิจกรรมในการหารายได้ของตนเอง และต้องมีการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุดจึงจะอยู่รอดได้" แม้ว่าจะเริ่มมีหลายองค์กรที่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าวมากขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วก็มีองค์กรพัฒนาเอกชนไทยขนาดใหญ่เพียงบางองค์กรเท่านั้น เช่น สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ที่มีฐานทางด้านเงินทุนสนับสนุนและมีความรู้เพียงพอในการดำเนินงานเชิงธุรกิจ แล้วสามารถนำผลกำไรที่ได้มาสนับสนุนกิจกรรมงานพัฒนาชุมชน หรือโครงการ NET ที่ จ.สุรินทร์ ที่มีกิจกรรมในการหารายได้จากการให้เช่าสถานที่เพื่อการฝึกอบรม ขณะเดียวกันก็มีโปรแกรมด้านการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรให้แก่กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และในกิจกรรมการฝึกอบรมก็ได้พยายามขยายไปยังกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ อีก เช่น กลุ่มเยาวชน และหน่วยงานของรัฐ เช่น อบต. ทำให้มีรายได้ขององค์กรเพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานได้ เป็นต้น

แต่ในองค์กรพัฒนาเอกชนขนาดเล็กที่มีกิจกรรมด้านการพัฒนา ส่วนใหญ่ก็ยังสร้างกิจกรรมในการหารายได้ของตนเองได้ไม่กี่องค์กร เนื่องจากมีข้อจำกัดทั้งเงินทุนและทักษะความรู้ การดำเนินงานทางธุรกิจ ทำให้การดำเนินกิจกรรมในการหารายได้เพื่อเลี้ยงตนเองเป็นเรื่องยาก จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่า ในปัจจุบันมีเพียงบางองค์กรเท่านั้นที่พยายามดำเนินกิจกรรมเชิงหารายได้ เช่น มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค ที่มีรายได้จากการจัดทำ "วารสารฉลาดซื้อ" แล้วมีการวางจำหน่ายในท้องตลาดและแก่สมาชิก รวมถึงการจำหน่ายเสื้อ กระเป๋า หรือมีรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย ฯลฯ และมูลนิธิสุขภาพไทยที่พยายามเน้น

การพึ่งตนเองมากขึ้น จึงได้พัฒนากิจกรรมในเชิงการหารายได้หลายอย่าง เช่น การทำสินค้าเกี่ยวกับสมุนไพร การมีสถานที่ให้บริการด้านสุขภาพ เช่น การนวดเพื่อสุขภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมการหารายได้ของทั้งสององค์กรดังกล่าวก็ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น และยังอยู่ในเพียงขั้นของการปรับตัวเท่านั้น

โดยสรุป ในอดีตองค์กรพัฒนาเอกชนไทยสายงานด้านการพัฒนาหรือที่มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวและรณรงค์ผลักดัน ล้วนต้องพึ่งพาเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศเป็นหลัก แนวความคิดการจัดทำโครงการเพื่อขอเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศได้เริ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2517-2518 อันเป็นช่วงเวลาที่ยุโรปจากอินโดจีนได้เคลื่อนย้ายมาอาศัยพักพิงในประเทศไทย โดยนักพัฒนาภาคเอกชนของไทยที่เคยทำงานกับค่ายผู้ลี้ภัยจำนวนหนึ่ง ได้แยกตัวออกมาทำงานด้านการพัฒนาชนบทในแถบพื้นที่ชายแดนอีสาน ด้วยการเขียนโครงการเสนอเพื่อขอเงินทุนสนับสนุนในการทำงานพัฒนาสังคมจากองค์กรที่เป็นแหล่งเงินทุนต่างประเทศ ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยกับการทำโครงการเพื่อเสนอขอเงินทุนสนับสนุนนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และองค์กรเหล่านี้ได้มีการเติบโตมากขึ้นเมื่อมีการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาท้องถิ่นไทย - แคนาดา (LDAP) ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลแคนาดาเมื่อราวปี พ.ศ. 2527 และหลังจากนั้นไม่นานก็ได้รับการสนับสนุนจากกองทุน DANCED ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลเดนมาร์ก ทำให้จำนวนขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยที่เป็นองค์กรขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในการเสนอโครงการเพื่อขอรับเงินทุนสนับสนุนนั้น องค์กรพัฒนาเอกชนจะมีการวิเคราะห์ถึงความต้องการและความสนใจของแหล่งเงินทุนแต่ละแห่ง แล้วใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร เช่น การปรับโครงการให้สอดคล้องกับภารกิจของแหล่งเงินทุน การเจรจาต่อรอง อาศัยการอ้างอิงบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันในสังคม บางพื้นที่ใช้วิธีการขอเงินทุนสนับสนุนแบบรวมกันในนามเครือข่ายระดับภูมิภาคซึ่งทำให้มีอำนาจในการต่อรองเพิ่มมากขึ้น จากประสบการณ์ในอดีตขององค์กรพัฒนาเอกชนที่อยู่รอดได้ จะมีการเขียนโครงการเพื่อขอเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศเป็นชุดใหญ่ แล้วมีการกันเงินเอาไว้ส่วนหนึ่งเพื่อสะสมเป็นเงินกองทุนของตนเองเอาไว้ใช้ในยามขาดส

เครือข่ายของแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศที่นิยมกันมากที่สุด มักเป็นองค์กรแหล่งเงินทุนทางยุโรปมากกว่าสหรัฐอเมริกา เนื่องจากให้อิสระในการดำเนินงานได้มากกว่าและส่วนใหญ่มักเป็นองค์กรทางศาสนา ที่เหลือเป็นเงินทุนสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ เงินทุนสนับสนุนของรัฐบาลต่างประเทศ และเงินทุนสนับสนุนจากองค์กรที่สัมพันธ์กับพรรคการเมือง

ต่อมาแหล่งเงินทุนดั้งเดิมเหล่านี้ได้ทยอยเลิกให้การสนับสนุนแก่องค์การพัฒนาเอกชนไทย เนื่องจากเห็นว่าประเทศไทยมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับหนึ่งแล้ว จนทำให้เกิดวิกฤติด้านเงินทุนสนับสนุน องค์การพัฒนาเอกชนที่ไม่สามารถแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากที่อื่นได้จำเป็นต้องยุติการดำเนินงานลง ส่วนองค์การพัฒนาเอกชนที่สามารถอยู่รอดได้ก็หันมาให้ความสนใจกับการแสวงหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนภายในประเทศมากขึ้น และเชื่อกันว่าจะเป็นแนวทางที่ยั่งยืน การแสวงหาแหล่งเงินทุนจากภายในประเทศสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 แหล่งใหญ่คือ 1) เงินทุนสนับสนุนจากภาครัฐ 2) จากภาคธุรกิจเอกชน 3) การระดมทุนจากสาธารณะ และ 4) การมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ขององค์การเอง

ในส่วนของข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด จากประเด็นคำถามที่ว่า "กลุ่มหรือองค์กรของท่านใช้เทคนิคหรือวิธีการอย่างไรเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร?" นั้น ในภาพรวมพบว่า

1. เครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมขององค์การพัฒนาเอกชนที่มีการขยายตัวมากที่สุดกิจกรรมหนึ่ง ในระยะ 10-20 ปีที่ผ่านมาคือกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กิจกรรมด้านนี้ขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องคือ ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมเริ่มมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง และกิจกรรมนี้สามารถสร้างจิตสำนึกให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ไม่ยาก ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มคนชั้นกลางในเมืองที่ได้รับผลกระทบจากโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนก็พร้อมที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนี้ นอกจากนี้ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมก็มีลักษณะเป็นรูปธรรมชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย ทำให้การสร้างจิตสำนึกเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนและจิตสำนึกเพื่อการพึ่งตนเอง และการคัดค้านกระบวนการโลกาภิวัตน์ของมหาอำนาจ ก็เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวที่ชักนำให้เกิด การมีส่วนร่วมได้ไม่ยาก และยังมีแรงสนับสนุนจากขบวนการเคลื่อนไหวของสิ่งแวดล้อมในหลายประเทศทั่วโลกแล้ว ทิ้งใจในส่วนนี้จะยิ่งช่วยเสริมให้เกิดการรวมแรงร่วมใจกันได้มากยิ่งขึ้น (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546) ในสังคมไทยขบวนการเคลื่อนไหวเรื่องสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับหลายประเด็น ในระยะหลังมักเป็นเรื่องความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ดังเห็นได้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น เช่น กรณีการทำนาเกลือบริเวณลุ่มน้ำเสียว การคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน การแย่งชิงทรัพยากรน้ำระหว่างภาคเกษตรกับภาคอุตสาหกรรม กรณีการตายของลี้ นาคะเสถียร มลพิษจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ มลพิษจากการแพร่กระจายของสารตะกั่วที่หมู่บ้านคลิตี้ การปล่อยน้ำเสียและมลพิษทางอากาศบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และการสูญเสียพื้นที่ป่าจำนวนมากของประเทศ ฯลฯ ประเด็นเหล่านี้ทำให้เกิดขบวนการเคลื่อนไหวเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในประเทศไทยเป็นอย่างมาก

เครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคือ มูลนิธิสืบนาคะเสถียร มูลนิธิโลกสีเขียว และกลุ่มกรีนพีซ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามองค์การนี้ มีทั้งที่ได้ทรัพยากรมาจากต่างประเทศและภายในประเทศในสัดส่วนที่แตกต่างกัน กล่าวคือในกลุ่มองค์การพัฒนาเอกชนที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากภายในประเทศมากกว่า ได้แก่ มูลนิธิสืบนาคะเสถียร และมูลนิธิโลกสีเขียว

1.1 มูลนิธิสืบนาคะเสถียร

มูลนิธิสืบนาคะเสถียร เกิดขึ้นจากความต้องการสืบสานและรักษาอุดมคติของ สืบ นาคะเสถียร นักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติคนสำคัญและอดีตรัฐมนตรีกระทรวงป่าไม้ ที่เสียชีวิตจากการกระทำอัศวินบาตรกรรมด้วยความห่อแท้งและสิ้นหวังในความพยายามปกป้องป่าห้วยขาแข้งไว้อย่างสุดกำลัง แต่ก็ไม่อาจหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าของกลุ่มที่แสวงหาประโยชน์ได้ สืบเป็นผู้ผลักดันให้ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรและป่าห้วยขาแข้งมีฐานะเป็นมรดกโลก โดยได้รับการยกย่องอย่างเป็นทางการจากองค์การสหประชาชาติ เนื่องจากสืบเล็งเห็นว่าฐานะดังกล่าวจะเป็นหลักประกันสำคัญที่คอยคุ้มครองป่าผืนนี้เอาไว้อย่างถาวร การเสียชีวิตของสืบได้สร้างแรงผลักดันเตือนต่อวงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของไทยเป็นอย่างมาก "มูลนิธิสืบนาคะเสถียร" ได้รับอนุญาตให้ก่อตั้งขึ้น 10 วัน หลังจันทพระราชทานเพลิงศพคือวันที่ 18 กันยายน 2533 คณะกรรมการประกอบด้วยบุคคลจากหลายสาขาอาชีพ แต่เป็นบุคคลที่มีอุดมการณ์ตรงกับสืบ นาคะเสถียร ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อเริ่มก่อตั้งมูลนิธิฯ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ที่ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวนหนึ่งเป็นกองทุนประเดิมต่อกองทุนของมูลนิธิฯ จากนั้นพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ ได้ประทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้อีกจำนวนหนึ่ง จึงเห็นได้ว่าการดำเนินงานของมูลนิธิสืบนาคะเสถียร ได้รับความชอบธรรมและเป็นที่ยอมรับจากสังคมเป็นอย่างมาก

ภารกิจของมูลนิธิฯคือ ส่งเสริมการอนุรักษ์และปกป้องทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และแหล่งธรรมชาติของประเทศไทยเพื่อความยั่งยืนของธรรมชาติ มนุษย์ และสังคม ด้วยการทำงาน สืบทอดตามเจตนารมณ์ของสืบ นาคะเสถียร มูลนิธิฯจึงมีชื่อเสียงอย่างมากในกิจกรรมเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ บริเวณผืนป่าตะวันตกคือทุ่งใหญ่นเรศวร - ห้วยขาแข้ง มูลนิธิฯมีแนวทางการทำงานของการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน องค์การพัฒนาชุมชน และองค์กรชุมชนในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางชีวภาพอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีการรณรงค์และการสร้างจิตสำนึกเพื่อให้ได้รับการสนับสนุน

จากผู้ที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การพิทักษ์ผืนป่าและการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างจริงจัง และ รวมถึงการสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในการวางแผน การคุ้มครองทางกฎหมาย และการติดตามตรวจสอบทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการใช้กลยุทธ์หรือแนวทางการดำเนินงานของการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันเช่นนี้ ได้ทำให้มูลนิธิมีการดำเนินงานตามโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้มูลนิธิมีโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากรมากขึ้นอีกด้วย

มูลนิธิมีวิธีการได้มาซึ่งทรัพยากรจากภายในประเทศด้วยการขอเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ด้วยการใช้กลยุทธ์การจัดทำโครงการร่วมกับกรมอุทยานแห่งชาติและกรมป่าไม้ และได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนจากธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) นอกจากนี้ ยังมีแหล่งรายได้จากการสนับสนุนขององค์การภาคธุรกิจเอกชน คือ บริษัท บาทมูม และบริษัท เอปัสัน ร้านอาหารบ้านไร่กาแฟ อุทยานหุ่นขี้ผึ้ง ฯลฯ และยังมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า ของที่ระลึก และการจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีเพื่อหารายได้เป็นครั้งคราว ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีแหล่งเงินทุนจากภายในประเทศเป็นด้านหลักแล้ว ยังมีแหล่งรายได้รองที่สำคัญอีกคือ การจัดทำโครงการเพื่อขอเงินสนับสนุนจากต่างประเทศอีกด้วย คือจากองค์การ DANIDA ประเทศเดนมาร์ก (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2551) จะเห็นได้ว่าเมื่อมูลนิธิมีช่องทางในการได้มาซึ่งทรัพยากรจากหลายทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งทรัพยากรที่มาจากภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ จึงมีความยั่งยืนมากกว่าทรัพยากรที่ได้จากต่างประเทศ และเมื่อผนวกกับปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมอันเป็นปัญหาที่ชาวโลกกำลังกล่าวขวัญถึง ประกอบกับความมีชื่อเสียงและการได้รับการยอมรับจากสังคมของมูลนิธิ เอง มูลนิธิมีการสร้างเครือข่ายการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันกับองค์กรอื่น ๆ ทำให้มูลนิธิสืบนาคะเสถียร มีโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากรอย่างยั่งยืนและสามารถอยู่รอดในระยะยาวได้

1.2 มูลนิธิโลกสีเขียว

มูลนิธิโลกสีเขียวในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2534 โดยมีประธานมูลนิธิคือ ม.ร.ว. นริศรา จักรพงษ์ มีกรรมการบริหารที่ประกอบไปด้วยผู้บริหารองค์กรอื่นและนักวิชาการเป็นส่วนใหญ่ เช่น ดร.กษมา วรวรรณ ณ ออยุธยา ดร.สุธาวัลย์ เสถียรไทย ดร.วีระ สมบูรณ์ ดร.อนุชาติ พวงสำลี ฯลฯ จึงทำให้มูลนิธิโลกสีเขียวมีความชอบธรรม มีเกียรติภูมิหรือความมีศักดิ์ศรีอันจะช่วยยืนยันคุณค่าของมูลนิธิที่มีต่อสังคมได้ และยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่รอดขององค์กรในระยะยาวอีกด้วย มูลนิธิโลกสีเขียวให้นิยามองค์การของตนเองว่า เป็นองค์การสาธารณประโยชน์ด้านการศึกษาเพื่อให้

ความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีการทำงานร่วมกับเยาวชน นักการศึกษา ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อจุดประกายให้เกิดการพัฒนาจิตสำนึกและพฤติกรรมที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ การผลิตสื่อ และจัดทำศูนย์ข้อมูลเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความตื่นตัวต่อบทบาทของตนเองในการดูแลสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิคือ การส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหมู่ประชาชน สนับสนุนการศึกษาวิจัยทางการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับธรรมชาติและการอนุรักษ์ธรรมชาติทั้งในประเทศและทางสากล รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน ในการรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ มูลนิธิได้มีการดำเนินกิจกรรมในด้านต่าง ๆ เช่น

1.2.1 กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่มุ่งพัฒนาทั้งความคิดเชิงตรรกะและความคิดเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมทักษะและความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง แต่ละหลักสูตรออกแบบมาเพื่อกระตุ้นความคิดและปลูกฝังจิตสำนึกต่อสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล อันจะนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการตัดสินใจเพื่อจัดการกับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นอย่างเหมาะสมได้

1.2.2 คู่มือสำรวจธรรมชาติและสื่อเพื่อการพัฒนา มูลนิธิได้วิจัยและค้นคว้าข้อมูลเพื่อจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือเล่ม ตำรา คู่มือสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ และให้ข้อมูลความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเมืองไทยยังขาดแคลนมาก โดยมูลนิธิได้ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้อย่างต่อเนื่อง

1.2.3 การพัฒนานักฝึกอบรม มูลนิธิได้จัดหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ครู ผู้นำธรรมชาติศึกษา ผู้นำชุมชน และบุคลากรสาขาอาชีพอื่น ๆ ที่สนใจได้เรียนรู้เทคนิคการตรวจเฝ้าระวังสภาพแวดล้อม กระบวนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งรวมถึงวิธีการวางแผนและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ โดยการออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนโดยเฉพาะ

มูลนิธิโลกสีเขียวสามารถหาทรัพยากรมาได้จากหลายแหล่ง กล่าวคือมาจากภายในประเทศทั้งที่มาจากหน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และจากกิจกรรมการหารายได้ขององค์กร เช่น การจำหน่ายหนังสือของที่ระลึก ฯลฯ รวมถึงที่มาของรายได้อื่น ๆ อีก เช่น การบริจาคของกรมการมูลนิธิ และมูลนิธิยังมีขีดความสามารถในการหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศได้อีก คือ มูลนิธิ UNOCAL ประเทศสหรัฐอเมริกา และจากองค์กร DANCED/ DANIDA ประเทศเดนมาร์ก

ด้วยการใช้กลยุทธ์ส่งโครงการไปยังหลายหน่วยงานที่จะให้เงินทุน ถ้ามีหน่วยงานที่จะให้เงินทุนใดสนใจโครงการก็จะมีการจัดส่งเจ้าหน้าที่มาดูว่าลักษณะงานขององค์การที่ทำเป็นอย่างไร เน้นหนักไปในกิจกรรมด้านไหน เหมาะสมกับพื้นที่ที่มากน้อยเพียงใด มีความเป็นไปได้หรือไม่ และถ้าทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ก็จะมี การปรับโครงการให้เข้ากับความต้องการของแหล่งเงินทุน (นิตยา วงษ์สวัสดิ์, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2551) ด้วยกลยุทธ์เช่นนี้ทำให้มูลนิธิฯ ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ในการได้มาซึ่งทรัพยากร จึงเห็นได้ว่ามูลนิธิโลกสีเขียวน่าจะเป็นองค์การที่สามารถหาทรัพยากร ได้ระยะยาวอีกองค์การหนึ่ง อันเนื่องมาจากการมีความชอบธรรมของมูลนิธิฯ ความมีประสิทธิภาพในการทำงาน มีการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันกับหน่วยงานอื่น ๆ และการมีขีดความสามารถ ในการแสวงหาทรัพยากรของมูลนิธิฯ เองที่ได้มาจากหลายแหล่ง การมีกรรมการบริหารมูลนิธิฯ ที่เข้มแข็งและแรงผลักดันในการหาเงินทุน และประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมกำลังอยู่ในกระแส ความสนใจของคนทั่วไป

1.3 กลุ่มกรีนพีซ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงานประเทศไทย)

กรีนพีซได้รณรงค์ต่อต้านความเสื่อมถอยทางสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่ พ.ศ. 2514 เมื่อ เรือลำเล็ก ๆ ที่มีอาสาสมัครและนักข่าวล่องไปสู่มูเกาะอัมชิตกาทางเหนือของรัฐอลาสกา ที่ซึ่ง รัฐบาลสหรัฐอเมริกากำลังทดลองระเบิดนิวเคลียร์ใต้ดิน นักกิจกรรมเหล่านี้ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งกรีนพีซ เชื่อว่าบุคคลไม่กี่คนสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้ ภารกิจของพวกเขาคือ "การเป็นประจักษ์ พยานในที่เกิดเหตุ" ของการทดลองนิวเคลียร์ เกาะอัมชิตกาเป็นสถานหลบภัยของนากทะเลที่ โกลด์สตูนพันธุ์ 3,000 ตัว และเป็นบ้านของนกอินทรียิวหัวล้าน เหยี่ยวต่างถิ่น และสัตว์ป่าอื่น ๆ อีก มาก ถึงแม้ว่าเรือเก่า ๆ ของพวกเขาชื่อ Phyllis Cormark จะถูกขัดขวางก่อนไปถึงเกาะอัมชิตกา แต่การเดินทางครั้งนี้ได้จุดประกายเล็ก ๆ ให้แก่สาธารณชนที่สนใจและเฝ้าจับตามอง สหรัฐอเมริกายังคงทดลองระเบิดอย่างหนักหน่วง แต่เสียงเรียกร้องแห่งเหตุผลก็มีผู้ได้ยินแล้ว เมื่อการทดลองนิวเคลียร์บนเกาะอัมชิตกาได้สิ้นสุดลง ในปีเดียวกันเกาะแห่งนี้จึงได้ถูกประกาศให้ เป็นสถานหลบภัยของนกทั้งหลาย และปัจจุบันกรีนพีซได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การนานาชาติที่ให้ความสำคัญแก่การรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก

กรีนพีซมีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีผู้สนับสนุน 2.8 ล้านคนทั่วโลก และมีสำนักงานประจำประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ มากกว่า 41 ประเทศ กรีนพีซ เห็นว่าความสำเร็จในการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมในโลกตะวันตก เป็นการปกป้องโลกไว้เพียง ส่วนเดียวเท่านั้น ทุกวันนี้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้กลายเป็นแหล่งรองรับมลพิษจากโลก ตะวันตก ที่ส่งผ่านมาในรูปของการถ่ายเทเทคโนโลยีที่ถูกปฏิเสธในบ้านของตน กรีนพีซจึงมีอาจ

ปล่อยให้ดินแดนที่มั่งคั่งด้วยทรัพยากรธรรมชาติแห่งนี้ ก้าวตามความผิดพลาดด้านสิ่งแวดล้อมที่เคยเกิดขึ้นแล้วในอีกมุมหนึ่งของโลกได้ ด้วยเหตุนี้กรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงถือกำเนิดขึ้น กรีนพีซได้เริ่มงานและกิจกรรมหลายประเทศในเอเชีย ได้แก่ การยับยั้งการนำเข้าขยะสารพิษอันตราย การรณรงค์ให้มีการเลิกใช้สารพิษในผลิตภัณฑ์อิลิกทรอนิกส์ การคัดค้านการขนส่งสารกัมมันตภาพรังสี การรณรงค์ต่อต้านการทำลายป่า การลอบบี้ให้รัฐบาลใส่ใจกับเรื่องพลังงานที่ยั่งยืน และชักชวนให้หันมาสนใจเรื่องการทำลายขยะสารพิษอันตราย การรณรงค์ต่อต้านภาวะโลกร้อน การต่อต้านอาหารตัดต่อพันธุกรรม (จีเอ็มโอ) หลังจากที่กรีนพีซได้สำรวจและดำเนินงานรณรงค์ในประเทศหลัก ๆ แล้ว ในที่สุดกรีนพีซในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงได้มีการก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ 1 มีนาคม 2543 และกรีนพีซเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงานประเทศไทยก็ถือกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2544

กรีนพีซได้นำเสนอองค์การของตัวเองว่า เป็นองค์การรณรงค์อิสระระดับโลก ที่ลงมือทำเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม ปกป้องและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมสันติภาพ โดยเน้นการรณรงค์กิจกรรมต่อไปนี้

1.3.1 เร่งให้มีการพัฒนาพลังงานสะอาด เพื่อรับมือกับภัยคุกคามอันดับหนึ่งทั่วโลกคือภาวะโลกร้อน นั่นคือสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (ภาวะโลกร้อน)

1.3.2 สร้างอนาคตที่ปราศจากสารพิษ โดยเสนอทางเลือกที่ปลอดภัยกว่าสารเคมีอันตรายร้ายแรงในผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตในปัจจุบัน

1.3.3 รณรงค์เพื่อการเกษตรที่ยั่งยืน ปฏิเสธพืชตัดต่อพันธุกรรม (จีเอ็มโอ) เพื่อปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ และสนับสนุนให้มีเกษตรกรที่รับผิดชอบต่อสังคม โดยข้อเท็จจริงแล้ว กรีนพีซยังต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากภายนอกประเทศเป็นหลัก กรีนพีซได้รับการสนับสนุนทางการเงินจาก GREENPEACE INTERNATIONAL ประเทศเนเธอร์แลนด์ นับเป็นแหล่งเงินทุนเดียวที่ให้การสนับสนุน แต่ก็แหล่งเงินทุนสากลที่เป็นก้อนใหญ่และมีความเข้มแข็งในการดำเนินงานมากพอสมควร ในส่วนของการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากภายในประเทศนั้น กรีนพีซเน้นการระดมทุนจากสาธารณะด้วยวิธีการส่งเจ้าหน้าที่ลงไปรณรงค์พูดคุยกับประชาชนในย่านชุมชนต่าง ๆ โดยบอกให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การทำงานของกรีนพีซ และเงินที่ได้รับจากการบริจาคจะเอาไปทำอะไร กรีนพีซมีความเข้มงวดในการขอรับเงินบริจาค กล่าวคือในการบริจาคแต่ละครั้งจะไม่ให้เจ้าหน้าที่รับเป็นเงินสด แต่ให้โอนเงินผ่านบัญชีธนาคาร และจะไม่ยอมรับเงินบริจาคที่มาจากหน่วยงานของรัฐและภาคธุรกิจเอกชนเลย แต่จะพึ่งพาเงินบริจาคจากผู้สนับสนุนที่เป็นรายบุคคล และเงินบริจาคจากมูลนิธิ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ชื่อว่า

เป็นองค์การที่ดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระอย่างแท้จริง (กรีนพีซ, 2551) หากเปรียบเทียบการได้ที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ากลุ่มกรีนพีซมีช่องทางในการได้มาซึ่งทรัพยากรน้อยกว่าและมีข้อจำกัดมากกว่า

ตามนัยทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรแล้วกลุ่มกรีนพีซย่อมมีความเปราะบางมากกว่า เพราะต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนสนับสนุนที่มีจำนวนจำกัด และยังเป็นการพึ่งพาต่อแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ การได้มาซึ่งทรัพยากรและการอยู่รอดในระยะยาวจึงขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มกรีนพีซ จะมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับมิตรทางอุดมการณ์ในระดับสากลได้มากน้อยเพียงใด และแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศจะมีความเข้มแข็งมากน้อยเพียงใดอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า กรีนพีซประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันกับกลุ่มหรือองค์การอื่น ๆ ในสังคมค่อนข้างน้อย ไม่ปรากฏมีการปรับตัวองค์การด้วยการดึงเอาผู้บริหารจากองค์การอื่น ๆ จากภายนอกเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการบริการองค์การ อันเป็นหนทางหนึ่งในการได้มาซึ่งทรัพยากร และยังทำให้องค์การมีเกียรติหรือศักดิ์ศรีและได้รับความชอบธรรมอีกด้วย ดังนั้น กรีนพีซย่อมมีความเปราะบางต่อการได้มาซึ่งทรัพยากรและมีความเปราะบางต่อความอยู่รอดมากกว่าองค์การด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา

2. เครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนด้านประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน

ในประเทศไทยงานการรณรงค์เคลื่อนไหวเรื่องประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนขององค์การพัฒนาเอกชนโดยส่วนใหญ่ มักเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นเรื่องความเป็นประชาธิปไตย สิทธิพื้นฐานของประชาชน ความชอบธรรมทางการเมือง สันติภาพ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และอีกส่วนหนึ่งแยกออกเป็นประเด็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิสตรี การใช้ความรุนแรงและการละเมิดทางเพศต่อสตรี สิทธิของผู้ใช้แรงงาน จุดแข็งของเครือข่ายองค์การด้านนี้คือ การติดต่อประสานงานเป็นเครือข่ายใกล้ชิดกับองค์การที่ดำเนินงานในสาขาอื่น ๆ เมื่อถึงคราวที่จะระดมพลังและมีการรณรงค์เคลื่อนไหวประเด็นปัญหาหรือวาระทางสังคมใด ๆ ก็สามารถปฏิบัติการได้อย่างรวดเร็วด้วยความร่วมมือกับเครือข่ายพันธมิตรที่มีแนวคิด และแนวทางการทำงานที่คล้ายคลึงกันได้ โดยที่แต่ละองค์การก็ยังดำรงความเป็นอิสระของตนเองอยู่ เครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนด้านประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคือ สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (ส.ส.ส.) เครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน (คปต.) คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) มูลนิธิผู้หญิง และมูลนิธิเพื่อนหญิง ในองค์การพัฒนาเอกชนบางองค์การในเครือข่ายนี้คือ

2.1 สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (ส.ส.ส.)

จากแนวคิดที่ว่า "มีแต่การที่มนุษย์เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ และมีการให้เกียรติซึ่งกันและกันเท่านั้นจึงจะนำมาซึ่งสันติสุขได้" และการส่งเสริมให้แนวคิดด้านสิทธิมนุษยชนได้ซึมซับเข้าไปในวิถีชีวิตของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2516 จึงมีนักศึกษา นักวิชาการ ทนายความ และประชาชนจากสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ตระหนักในคุณค่าแห่งสิทธิเสรีภาพจึงได้ร่วมกันก่อตั้งกลุ่มขึ้นในนาม "สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน" ทั้งนี้เพื่อให้เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิเสรีภาพให้กับประชาชนผู้ถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน และเพื่อเผยแพร่แนวคิด ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2526 สหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นเป็นสมาคม จึงเปลี่ยนชื่อจากสหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน มาเป็น "สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (ส.ส.ส.)" โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ เช่น เพื่อศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย ให้บริการโดยทั่วไป เพื่อจัดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรหรือสมาคมที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกัน และส่งเสริมให้ประชาชนตามท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ตื่นตัวในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ทั้งนี้เพื่อกระจายความคิดและการปฏิบัติออกไปถึงระดับท้องถิ่น

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (ส.ส.ส.) ได้ดำเนินกิจกรรมในการพิทักษ์และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนตลอดมา เช่น

2.1.1 งานเสริมความรู้ทางกฎหมาย เป็นการจัดโครงการเสริมความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญ สิทธิมนุษยชน และกฎหมายให้แก่ผู้ใช้แรงงาน เกษตรกร และประชาชนทั่วไป เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน และสามารถนำหลักปฏิบัติและข้อกฎหมายไปใช้พิทักษ์สิทธิของตนได้อย่างเหมาะสม

2.1.2 งานบริการช่วยเหลือทางกฎหมาย จัดหาทนายความอาสาสมัครเพื่อคอยให้คำแนะนำปรึกษาแก่ประชาชน และช่วยดำเนินคดีให้กับผู้ด้อยโอกาสที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

2.1.3 งานส่งเสริมการรวมกลุ่ม สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร กรรมกร ทนายความ นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในการพิทักษ์ปกป้องสิทธิผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้

2.1.4 งานสมาชิกสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมด้านการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจใน ปัญหาและแนวคิดสิทธิมนุษยชนให้กับสมาชิกของ ส.ส.ส. เพื่อให้สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับ กิจกรรมของ ส.ส.ส. มากขึ้น

2.1.5 งานประสาน มีการประสานกับบุคคล สถาบันการศึกษา องค์กรด้านสิทธิ มนุษยชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ของประชาชน

นอกจากกิจกรรมที่ได้กล่าวมาแล้ว ส.ส.ส. ยังมีบทบาทในการรณรงค์เคลื่อนไหว ปัญหาสิทธิพื้นฐานทางการเมืองมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 โดยในช่วงแรก ส.ส.ส. ทำหน้าที่ช่วยดูแล ด้านสิทธิของผู้ยากไร้ และมีตัวแทนกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือ ประชาชนระดับปัจเจกบุคคลเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อมีการรณรงค์ประเด็นทางการเมือง ส.ส.ส. ก็เป็นตัวจักรสำคัญเช่นกัน ส.ส.ส. มีการร่วมมือกับสมาชิกที่อยู่ในเครือข่ายของคณะกรรมการ ประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช) องค์กรด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรด้านสิทธิมนุษยชน และองค์กรที่มีเป้าหมายทำงานกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม

ส.ส.ส. ยึดหลักในการดำเนินงานครั้งนี้คือ ไม่มีฐานะเป็นตัวแทนหรือเป็นปากเสียง หรือรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นองค์กรเอกชนที่ดำเนินงานโดยอิสระ และมีความเป็นกลางทางการเมือง กล่าวคือไม่เป็นเครื่องมือเพื่อการแสวงหาอำนาจหรือให้ การสนับสนุนกลุ่มการเมืองใด หรือกลุ่มผลประโยชน์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ

ปัจจุบัน ส.ส.ส. มีคณะกรรมการบริหารที่ประกอบด้วยนักกิจกรรมทางสังคมเป็นส่วนใหญ่ โดยมี ดร.แดนทอง ปรีน เป็นประธานกรรมการ ส่วนกรรมการคนอื่นมีอาชีพเช่น นายนคร ชมพูชาติ ดร.ลัดดาวัลย์ ตันตวิทยาพิทักษ์ นายรัชฎา มนุรัชฎา นายนิกร วิสเพ็ญ เป็นต้น ส.ส.ส. ใช้วิธีการ ได้มาซึ่งทรัพยากรทั้งจากการทำโครงการของเงินทุนสนับสนุนจากองค์กรต่างประเทศ เช่น สถานทูตอังกฤษ และการขอเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ไพโรจน์ พลเพชร, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2551)

2.2 เครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน (คปต.)

เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มคนจากหลากหลายสาขาอาชีพ ทั้งนี้ เพื่อที่จะดำเนินบทบาทในการช่วยคลี่คลายปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย โดยเริ่มต้น จากเวทีการประชุมเครือข่ายประชาสังคมไทย เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2543 ที่มีหัวข้อการบรรยายเรื่อง "คอร์รัปชันกับความยากจน" โดย ดร.วุฒิพงษ์ เพ็ญบริยวัฒน์ ณ ห้องประชุมคณะสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลสรุปจากที่ประชุมได้เสนอให้มีการสนับสนุน

สื่อมวลชนเพื่อสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการตรวจสอบการคอร์รัปชัน และควรมีการจัดตั้งกองทุนจัดการคอร์รัปชันที่มาจากค่าบริการของคนไทย ต่อมามีการประชุมเครือข่ายประชาสังคมอีก เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2544 ณ ห้องประชุม 213-216 อาคารรัฐสภา 2 ในหัวข้อเรื่อง “ปัญหาคอร์รัปชันในสังคมไทย” ผลสรุปของที่ประชุมมีการเสนอให้มีการรวมกลุ่มผู้สนใจในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในสังคมไทย เพื่อเตรียมการก่อตั้งเป็นเครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน (คปต.) ต่อมาในวันที่ 27 กรกฎาคม 2544 ณ ศูนย์ประชุมไบเทค บางนา มีการจัดประชุมและมีการจัดตั้งเครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชันอย่างเป็นทางการขึ้น โดยมีบุคคลผู้ร่วมก่อตั้งและองค์กรแนวร่วมทั้งจากภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมจำนวนมาก โดยต่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการผนึกกำลังของประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติของชาติ

วัตถุประสงค์สำคัญของเครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน (คปต.) คือ การสร้างพลังประชาชนให้เข้มแข็งในการต่อต้านคอร์รัปชัน และการสร้างความโปร่งใสและตรวจสอบได้ทั้งในภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน โดยมีแนวทางการดำเนินงานคือ การรวมพลังภาคประชาชนในทุกส่วนเพื่อติดตามการปฏิบัติงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน การประสานงานกับเครือข่ายประชาสังคมเพื่อการจัดทำแผนป้องกันการคอร์รัปชัน และการจัดลำดับความรุนแรงในทุกจังหวัดและทุกกระทรวง สนับสนุนให้สื่อมวลชนทำการวิจัยเชิงสืบสวนสอบสวนกรณีการคอร์รัปชันให้มากขึ้น การรวบรวมอาสาสมัครต่อต้านคอร์รัปชันให้เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม รวมถึงการส่งเสริมการใช้รูปแบบมาตรการเชิงสังคมในการต่อต้านผู้ทุจริตคอร์รัปชัน

กิจกรรมของเครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชันที่ได้ดำเนินการคือ การสัญจรลงไปในพื้นที่ทุกภูมิภาคของประเทศเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสังคมเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชัน และการร่วมต่อต้านภัยคอร์รัปชัน รวมถึงมีการแสวงหาแนวร่วมหรือสมาชิกใหม่เพื่อร่วมกันต่อต้านคอร์รัปชัน มีการประสานงานร่วมกับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเพื่อตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการการเลือกตั้ง และวุฒิสภา (เครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน, 2551) ซึ่งในประเด็นนี้ นับว่าเป็นเรื่องที่ต้องมีการประสานงานระหว่างกันกับองค์กรอื่น ๆ ในการดำเนินงาน และการลงมือปฏิบัติจริงในการหาข้อมูลกรณีการทุจริตต่าง ๆ เนื่องจากการประสานความร่วมมือกันหรือมีการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันจะเป็นหนทางหนึ่งของการได้มาซึ่งทรัพยากร และทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุตามเป้าหมายได้

เครือข่ายประชาชนด้านคอร์รัปชัน ใช้กลยุทธ์หรือวิธีการได้มาซึ่งทรัพยากรจากการขอรับบริจาคจากประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่ได้จากผู้ใช้แรงงานในเครือข่ายอุตสาหกรรมทำรองเท้าของกลุ่มบริษัท PAN โดยการสนับสนุนและการชักชวนของผู้บริหารบริษัทที่เล็งเห็นความสำคัญของการมีองค์การตรวจสอบการทุจริตและคอร์รัปชันในภาคประชาชน นอกจากนี้ ใช้วิธีการได้มาซึ่งทรัพยากรจากการมองหาพันธมิตรที่จะให้การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เช่น การจัดทำโครงการร่วมกับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา การขอเงินทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) และการจัดทำโครงการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่เยาวชนโดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และยังคงได้รับเงินทุนสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) จำนวนหนึ่งในอดีตอีกด้วย (วิระ สมความคิด, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2551)

2.3 คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.)

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2522 เพื่อรณรงค์ให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2521 ให้เป็นประชาธิปไตย และได้ยุติบทบาทลงเมื่อปี พ.ศ. 2526 แต่เมื่อมีการรัฐประหารเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เป็นผลให้องค์การด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และนิสิตนักศึกษา ได้กลับมารวมตัวกันเพื่อรื้อฟื้น ครป. ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการติดตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และการรณรงค์ให้รัฐธรรมนูญเป็นประชาธิปไตย ครป. ได้จัดกิจกรรมทั้งในเชิงวิชาการและทางการเมืองอย่างต่อเนื่องในรูปของการประชุมสัมมนา การอภิปราย และการรณรงค์ร่วมกับองค์กรประชาธิปไตยต่าง ๆ ครป. เคยมีการจัดชุมนุมใหญ่ที่ท้องสนามหลวงเพื่อคัดค้านร่างรัฐธรรมนูญที่มีเนื้อหาเป็นเผด็จการที่มุ่งสืบทอดอำนาจของ รสช.

ต่อมาภายหลังการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 พลเอกสุจินดา คราประยูร ผู้นำ รสช. ก้าวขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี ครป. เป็นองค์การหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวระหว่างเดือนเมษายน-พฤษภาคม เพื่อคัดค้านการสืบทอดอำนาจของ รสช. จนกระทั่งคณะนายทหารต้องกลับเข้าสู่กรมกอง อย่างไรก็ตาม แม้ในภายหลัง "เหตุการณ์พฤษภา 2535" สถานการณ์ทางการเมืองจะคลี่คลายในทางที่ดีขึ้น ได้รัฐบาลที่มี ส.ส. เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ทาง ครป. เห็นว่าโครงสร้างสังคมไทยยังมีได้เป็นประชาธิปไตยที่เอื้อต่อคนส่วนใหญ่โดยเฉพาะคนระดับพื้นฐานอย่างแท้จริง ระบบรัฐสภายังคงถูกผูกขาดโดยนักการเมืองและกลุ่มนายทุนนักธุรกิจ และระบบราชการที่รวมศูนย์อยู่นอกเหนือการควบคุมตรวจสอบของประชาชน เป็นผลทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง ดังนั้น ครป. จึงดำเนินกิจกรรมต่อไปโดยยึดหลักการคือ

การเป็นองค์กรอิสระ ไม่ฝักใฝ่ทางการเมืองกับพรรคใดพรรคหนึ่ง และมีแนวทางการรณรงค์ เคลื่อนไหวที่มุ่งไปสู่การปฏิรูปการเมืองทั้งระบบ โดยในปี พ.ศ.2540 ครป. ได้ร่วมกับเครือข่าย องค์กรประชาธิปไตย และองค์กรภาคประชาชน 30 องค์กร ในฐานะเป็นกองเลขานุการและศูนย์ ประสานงานทั่วประเทศ เพื่อรวบรวมและประมวลข้อคิดเห็นจากประชาชนตามเครือข่ายต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยกำหนดกลไกและกลยุทธ์ในการร่างรัฐธรรมนูญ เช่น การกำหนดให้มีสภาร่าง รัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) จำนวน 99 คน ที่มีตัวแทนจากจังหวัดละ 1 คน ในขั้นตอนการร่างรัฐธรรมนูญ นั้น ครป. ยังมีโอกาสได้นำข้อคิดเห็นเสนอต่อสภาร่างรัฐธรรมนูญอย่างต่อเนื่อง และยังได้เข้าร่วม ผลักดันร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนจนผ่านที่ประชุมของรัฐสภา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ในที่สุด (คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย, 2551)

การได้มาซึ่งทรัพยากรนั้น ครป. ยังคงได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนจากองค์กร ต่างประเทศเป็นหลัก คือ ONE WORLD ACTION ประเทศอังกฤษ ส่วนที่มาของรายได้อื่น ๆ เช่น การบริจาคของนักธุรกิจในประเทศที่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงานของ ครป. เป็นครั้งคราว การจัดกิจกรรมการแสดงดนตรี และรายได้จากการสมัครเป็นสมาชิกจดหมายข่าว ซึ่งก็มีไม่มาก นักและเป็นรายได้ที่ไม่แน่นอน (สุริยะใส กตะศิลา, สัมภาษณ์, 27 เมษายน 2551) จึงเห็นได้ว่า ครป. ยังมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนหรือมีที่มาจากรายได้จำกัดอยู่

อาจกล่าวได้ว่า ทั้งสามองค์กรที่กล่าวมานี้แม้จะได้รับเงินทุนสนับสนุนทั้งจาก องค์กรต่างประเทศและหน่วยงานของรัฐ แต่ก็เป็เงินทุนเพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น และ เนื่องจากทั้งสามองค์กรนี้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองอย่างชัดเจน องค์กรที่มี เป้าหมายทางอุดมการณ์ลักษณะนี้โดยธรรมชาติแล้วมักมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนที่จำกัด เนื่องจาก อยู่ในสถานการณ์ของความขัดแย้งและการต่อสู้กับอีกฝ่ายหนึ่ง จึงเป็นเรื่องยากที่จะทำให้องค์กร ประเภทนี้มีความแน่นอนในการได้มาซึ่งทรัพยากรหรือแหล่งเงินทุนสนับสนุนทั้งในปัจจุบันและ ในระยะยาวได้ ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเครือข่ายทางอุดมการณ์ด้วยกันและกับแหล่ง เงินทุนสนับสนุน จึงเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ได้มาซึ่งทรัพยากรอย่างมั่นคงได้ ตามแนวคิดทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรยังเห็นอีกว่า ยิ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าและหาได้ยากแล้ว องค์กรยิ่งต้องมีการแลกเปลี่ยนกับกลุ่มคนเหล่านั้นมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรตาม ที่ต้องการได้

ส่วนงานทางด้านที่เกี่ยวกับสิทธิสตรีมีกลุ่มตัวอย่างองค์กรที่ศึกษาคือ

2.4 มูลนิธิผู้หญิง

มูลนิธิผู้หญิงเกิดจากโครงการเล็ก ๆ สำหรับผู้หญิงในปี พ.ศ. 2527 ชื่อว่า “ศูนย์ข่าวผู้หญิง” ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแก่ผู้หญิงที่ต้องการเดินทางไปทำงานยังต่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้ผู้หญิงต้องถูกล่อลวงสู่การค้าประเวณี นอกจากนี้ยังได้มีการจัดทำโครงการบ้านพักผู้หญิงเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหาถูกสามีทุบตี ต่อมาได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิผู้หญิงตามเลขทะเบียนลำดับที่ 3329 เมื่อปลายปี พ.ศ. 2530

มูลนิธิผู้หญิงในปัจจุบัน เป็นองค์การพัฒนาเอกชนที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาสตรี โดยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หญิงและเด็กไทยที่ประสบปัญหา และยังให้การช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ซึ่งถูกเอารัดเอาเปรียบและถูกกระทำทารุณแรงในรูปแบบต่าง ๆ ให้ได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการรณรงค์ให้สังคมได้ตระหนักถึงปัญหาที่ผู้หญิงเผชิญอยู่ในสังคมปัจจุบัน อันได้แก่ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และความรุนแรงทางเพศต่าง ๆ มูลนิธิผู้หญิงยังส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้หญิงได้รับสิทธิเสมอภาคตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติ การรณรงค์เผยแพร่เพื่อสร้างค่านิยมใหม่ของหญิงชายในสังคม และรวมถึงการสร้างความร่วมมือกับองค์การสาธารณประโยชน์อื่น ๆ

มูลนิธิฯ มีคณะกรรมการบริหารที่เป็นผู้หญิงล้วน ๆ โดยส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการและนักกิจกรรมทางสังคมที่มีบทบาทเด่นในงานด้านการพัฒนาสตรีและเด็ก เช่น คุณหญิงอัมพร มีสุข เป็นประธาน และมีคณะกรรมการประกอบด้วย คุณศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ รศ.เฉลิมศรี ธรรมบุตร ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์ อ.ดารารวรรณ ธรรมรักษ์ และคุณสิริพร สะโครบาเนค ฯลฯ ซึ่งการมีคณะกรรมการบริหารที่มีชื่อเสียงและมีเกียรติประวัติในการทำงานดีเด่นเช่นนี้ย่อมทำให้มูลนิธิฯ ได้รับความชอบธรรมหรือได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับหนึ่ง แต่มูลนิธิฯ ยังขาดการดึงเอาบุคคลที่เป็นกรรมการบริหารขององค์การอื่น ๆ อยู่แล้วเข้ามาร่วมเป็นกรรมการบริหารของมูลนิธิฯ เนื่องจากการมีตำแหน่งอยู่ในหลายกรรมการ ทำให้กรรมการบริหารเป็นทรัพยากรสำคัญในการช่วยดึงทรัพยากรทางการเงิน และทรัพยากรทางด้านการบริหารจัดการมาสู่มูลนิธิฯ ได้ ในการได้มาซึ่งทรัพยากรนั้น มูลนิธิผู้หญิงได้จากการจัดทำโครงการเพื่อขอเงินทุนสนับสนุนจากองค์การต่างประเทศเป็นด้านหลัก แหล่งเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุน คือองค์การ ANASVAD จากประเทศสเปน และ TERRE DES HOMME จากประเทศเนเธอร์แลนด์ ฯลฯ (มูลนิธิผู้หญิง, 2551) และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) ฯลฯ

แต่เมื่อพิจารณาในแง่ของการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากกล่าวได้ว่า ไม่ค่อยมีความหลากหลาย เนื่องจากส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศเป็นด้านหลัก

2.5 มูลนิธิเพื่อนหญิง

เป็นองค์การองค์การพัฒนาเอกชนที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2523 ภายใต้ชื่อ "กลุ่มเพื่อนหญิง" ได้รับการจดทะเบียนโดยกรุงเทพมหานครเป็น "มูลนิธิเพื่อนหญิง" และมีฐานะเป็นนิติบุคคลจากกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2534 มีบทบาทในการพิทักษ์สิทธิและให้ความช่วยเหลือแก่สตรีที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติ อาทิ จากภัยคุกคามทางเพศ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ สามีทำร้ายทุบตี ถูกล่อลวงและบังคับค้าประเวณี ถูกเลิกจ้างงานไม่เป็นธรรม และถูกเลือกปฏิบัติในเรื่องอาชีพ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุมูลนิธิฯ ได้นำข้อมูลเผยแพร่ต่อสาธารณชนและรัฐ เพื่อผลักดันให้มีการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นจริงในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ รวมถึงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสตรีโดยรวม

มูลนิธิเพื่อนหญิงมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

2.5.1 ศูนย์ช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิสตรี เป็นการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายและสังคมสงเคราะห์เฉพาะรายแก่ผู้หญิงที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤติความรุนแรงในครอบครัว ถูกคุกคามทางเพศ ถูกบังคับล่อลวงให้ค้าประเวณี ฯลฯ โดยมีการจัดหาทนาย นักสังคมสงเคราะห์ และมีกระบวนการฟื้นฟูจิตใจเพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์และความกดดัน และสามารถพึ่งตนเองได้

2.5.2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่าย โดยให้การสนับสนุนด้านการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.การประกันสังคม กฎหมายแรงงาน สิทธิมนุษยชนของสตรี สุขภาพจากการทำงาน ฯลฯ ให้แก่กลุ่มแรงงานหญิงย่านอ้อมน้อย-อ้อมใหญ่ บางพลี พระประแดง และที่จังหวัดลำพูน รวมถึงการให้การสนับสนุนเรื่องการสร้างความเข้าใจให้คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลป้องกันมิให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและผู้หญิงในชุมชน การรณรงค์ให้คนในชุมชนมีทัศนคติใหม่ว่า "สามีไม่มีสิทธิทำร้ายทุบตีภรรยา" และ "ปัญหาของครอบครัวไม่ใช่เป็นเรื่องส่วนตัวแต่เป็นเรื่องของชุมชน"

2.5.3 การร่วมมือกับเครือข่ายภาครัฐ โดยร่วมกันปรับปรุงกลไกการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของตำรวจในส่วนของพนักงานสอบสวน ให้มีความเข้าใจและเคารพในหลักสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงและเด็ก ไม่มองเรื่องครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว และให้ความช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กที่ประสบปัญหาความรุนแรงด้านจิตใจและร่างกายด้วยท่าทีที่เข้าใจ ปราศจากอคติทางเพศและการเลือกปฏิบัติ

มูลนิธิเพื่อนหญิงใช้วิธีการได้มาซึ่งทรัพยากรที่คล้ายกับมูลนิธิผู้หญิงคือ การจัดทำโครงการเพื่อขอเงินสนับสนุนจากองค์กรต่างประเทศเป็นด้านหลัก แหล่งเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุนคือ องค์กร ANASVAD จากประเทศสเปน และ TERRE DES HOMME จากประเทศเนเธอร์แลนด์ ฯลฯ และมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ คือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) ฯลฯ นอกจากนั้นแล้ว มูลนิธิเพื่อนหญิงยังมีรายได้จากกิจกรรมการหารายได้ของมูลนิธิฯเอง เช่น การจำหน่ายเสื้อยืด กระเป๋า หมวก ฯลฯ เพื่อใช้เป็นสื่อในการรณรงค์ตามงานสัมมนาทั้งในประเทศและเวทีสากล และการตั้งกล่องรับบริจาคตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าแม้รายได้ส่วนนี้ยังไม่ใช่เป็นรายได้หลักของมูลนิธิฯ แต่มูลนิธิฯก็พยายามที่จะแสวงหารายได้จากหลายแหล่งมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ในสถานการณ์ปัจจุบันเมื่อแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเริ่มทยอยลดลงตามลำดับ ทั้งมูลนิธิฯผู้หญิง และมูลนิธิเพื่อนหญิง อาจได้รับผลกระทบในแง่ของการอุปถัมภ์ เนื่องจากต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ หากไม่มีการเตรียมหาช่องทางอื่น ๆ ในการได้มาซึ่งทรัพยากรไว้รองรับ กลยุทธ์หนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อลดความไม่แน่นอนและการต้องพึ่งพาทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเหล่านี้คือ ผู้บริหารระดับสูงของทั้งสองมูลนิธิฯ จะต้องพยายามกำกับดูแลให้การบริหารจัดการองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามความต้องการของผู้ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนหรือกลุ่มผู้จัดหาทรัพยากรให้ นอกจากนี้แล้วยังต้องมีความสามารถในการรักษาความไว้เนื้อเชื่อใจกันได้อย่างยั่งยืนกับกลุ่มองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้ให้เงินสนับสนุนอันจะช่วยให้องค์กรสามารถได้มาซึ่งทรัพยากรอย่างต่อเนื่องได้

3. เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรและพัฒนาชนบท

เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านการเกษตรและพัฒนาชนบทมีหลายกลุ่ม กลุ่มองค์กรเหล่านี้ให้ความสำคัญกับงานการพัฒนา ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยพยายามแยกให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างงาน "สังคมสงเคราะห์" กับ "งานการพัฒนา" กิจกรรมเหล่านี้มีการคลี่คลายมานับตั้งแต่มีการมุ่งแก้ไขปัญหาปากท้องและความยากจนอันเป็นปัญหาพื้นฐานของคนในท้องถิ่นชนบท มาสู่ช่วงยุควิกฤติราคาข้าวและฝิ่นแล้งในภาคอีสาน โดยมีการคิดค้นหาทางออกแก้วิกฤติด้วยการเสนอ "ทางเลือกการพัฒนา" ระดับหมู่บ้านและเริ่มมีกระแสความเคลื่อนไหวในระดับภูมิภาค จนมาถึงจุดเปลี่ยนของระบบเศรษฐกิจไทยที่รัฐบาลเน้นการพัฒนาไปสู่ยุคการแข่งขันและการเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ทำให้เกิดความขัดแย้งในประเด็น

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หลังเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 งานขององค์การพัฒนาเอกชน ในเครือข่ายนี้ปรับตัวเข้าสู่การเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมากขึ้น โดยมีการปรับจาก แนวความคิดเรื่อง "การพัฒนาอยู่ที่หมู่บ้าน" สู่ยุคการปรับตัวเข้าสู่การทำงานเคลื่อนไหวณรงค์ ผลักดันระดับนโยบายและเน้นการสร้างพลังกลุ่ม จนกลายเป็นการผนึกกำลังรวมเป็นขบวนการ ประชาชน (Civic Movement) เกิดเครือข่ายระดับชุมชน เครือข่ายระบบนิเวศชุมชน และเครือข่าย สมัชชาต่าง ๆ เครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรและพัฒนาชนบทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ของการศึกษาคือ มูลนิธิชีวิตไท มูลนิธิเกษตรกรมัยยั่งยืน และมูลนิธิสายใยแผ่นดิน

3.1 มูลนิธิชีวิตไท

มูลนิธิชีวิตไทเป็นองค์การพัฒนาเอกชนที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาชนบทอย่างต่อเนื่องมากกว่า 20 ปี ด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน องค์การพัฒนาลุ่ม และภาคประชาสังคม ชื่อเดิมคือ "ชมรมศิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อน" หรือที่รู้จักกันในนาม RRAFA ชมรมศิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อนก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เพื่อเป็นสื่อกลางในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกัน โดยกลุ่มคนซึ่งเคยทำงานด้านการพัฒนาชนบทที่มูลนิธิบูรณะ ชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และได้รับการอบรมตามหลักสูตรแนวคิดบูรณะ ชนบทจากสถาบันบูรณะชนบทนานาชาติ (International Institute of Rural Reconstruction: IIRR) ประเทศฟิลิปปินส์ โดยคนกลุ่มนี้ทำงานพัฒนาชนบทอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ได้เล็งเห็นความสำคัญที่จะให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างคนทำงานพัฒนาชนบท ด้วยกัน

ในอดีตที่ผ่านมา ชมรมฯให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเชิง ปฏิบัติการ การพัฒนาบุคลากรในวงการทำงานพัฒนา โดยสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมและมีการ ปรับเปลี่ยนแนวการทำงานที่มุ่งเน้นประเด็นปัญหาของเกษตรกรในภาคชนบท รวมทั้งให้ ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกร และขบวนการภาคประชาชนใน การทำงานด้านนโยบายและปฏิบัติการระดับพื้นที่ ในช่วงหลังนับตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา ชมรมฯ มุ่งให้ความสำคัญกับกิจกรรมการศึกษาติดตามและการรณรงค์เผยแพร่ข้อมูลและความรู้ในเรื่อง นโยบายการค้าด้านการเกษตร ข้อตกลงการค้าพหุภาคีและทวิภาคี บทบาทของบริษัทข้ามชาติ รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านข้อมูล การศึกษาวิจัย นอกจากนี้ชมรมฯยังได้จัดกิจกรรมเสริมสร้าง กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแก่แกนนำเกษตรกรทั้งหญิงและชาย เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถในการทำงานตามนโยบายและปฏิบัติการในพื้นที่เรื่องการค้าการเกษตร ตลอดจน สนับสนุนให้มีการพัฒนาการเกษตรทางเลือก ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน การพัฒนาพันธกรรมข้าว

พื้นบ้าน และสิทธิเกษตรกร เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนงานและพัฒนาขึ้นสู่การนำเสนอนโยบายอาหารและการเกษตรที่เป็นธรรม

ปี พ.ศ.2549 ชมรมฯ ได้จดทะเบียนเป็น "มูลนิธิชีวิตไท" ปัจจุบันการทำงานของมูลนิธิยังคงมุ่งเน้นงานพัฒนาชนบท การประสานความร่วมมือกับเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน เกษตรกรและผู้บริโภค หน่วยงานภาครัฐ องค์กรทางสังคมต่าง ๆ เพื่อร่วมกันเขียนและนำเสนอนโยบายอาหารและการเกษตรที่เป็นธรรม โดยมุ่งให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องของการค้าเสรีด้านการเกษตรและความมั่นคงทางด้านอาหาร

มูลนิธิชีวิตไทใช้กลยุทธ์ในการได้มาซึ่งทรัพยากรด้วยการเสนอโครงการขอเงินทุนจากต่างประเทศที่เป็นเครือข่ายทางภาคการเกษตรเดียวกันเป็นด้านหลัก โครงการที่นำเสนอจะเน้นในเรื่องการทำงานที่ตรงกับลักษณะงานขององค์กร สอดคล้องกับนโยบายแหล่งเงินทุนและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ในทางปฏิบัติก็มีการเจรจาพูดคุยกันหลายรอบจนมีความเห็นวาท้องฝ่ายไปด้วยกันได้ องค์กรที่ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนคือ OXFAM และ ACTION AID จากประเทศอังกฤษ (มูลนิธิชีวิตไท, 2551)

3.2 มูลนิธิเกษตรกรมัยยั่งยืน

ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2541 ในช่วงแรกมูลนิธิเกษตรกรมัยยั่งยืนมีภารกิจหลักในการบริหารจัดการโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรมัยยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งเป็นโครงการต้นแบบของการผลักดันให้มีการนำนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาปฏิบัติจริง และเป็นโครงการที่ได้รับการผลักดันโดยเครือข่ายเกษตรกรทางเลือกร่วมกับสมาชิกชาวนาจนโครงการนำร่องมีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรกรมัยยั่งยืนและการจัดการทรัพยากรและชุมชนในด้านเศรษฐกิจ อาหาร ที่ดินทำกิน และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนเพื่อการพัฒนาเกษตรกรมัยยั่งยืน วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งมูลนิธิเกษตรกรมัยยั่งยืน เพื่อสนับสนุนและพัฒนางานเกษตรกรมัยยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อยและองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับในสังคมวงกว้าง รวมถึงการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรการเกษตร องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรกรมัยยั่งยืน การคำนึงถึงการสร้างความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นวิธีการหนึ่งของการได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นได้

กรรมการบริหารของมูลนิธิประกอบด้วยอดีตนักวิชาการผู้อาวุโสและเป็นที่ยอมรับกันในวงการเกษตรคือ ศาสตราจารย์ระพี สาคริก ประธานกรรมการมูลนิธิ นอกจากนี้มีกรรมการของมูลนิธิที่ประกอบด้วยนักวิชาการอิสระและนักปฏิบัติซึ่งเป็นผู้อาวุโสและมีประสบการณ์ด้าน

การเกษตรมายาวนานเป็นส่วนใหญ่ เช่น อาจารย์บัณฑิต อ่อนดำ ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม นายเดชา ศิริภัทร ฯลฯ มองในแง่การได้รับความชอบธรรมหรือการได้รับการยอมรับ อาจกล่าวได้ว่า มูลนิธิมีความชอบธรรมในระดับพอสมควร แต่ไม่มีกรรมการบริหารที่มาจากภายนอกซึ่งมีตำแหน่งเป็นผู้บริหารขององค์การอื่นอยู่แล้วเข้ามาร่วมกิจกรรมขององค์การ อันจะช่วยให้ได้มาซึ่งทรัพยากรและความมีเกียรติหรือศักดิ์ศรีมากขึ้น กิจกรรมการดำเนินงานของมูลนิธิที่ผ่านมา ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งมีทั้งกิจกรรมการพัฒนาผู้ประกอบการผลิต การพัฒนาเทคโนโลยีในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน การแปรรูปการเกษตร การตลาด นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาวิจัยต่าง ๆ ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูลเรื่องเกษตรกรรมยั่งยืนผ่านวารสารข่าว และการจัดพิมพ์หนังสือเพื่อเผยแพร่ เป็นต้น

มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืนมีที่มาของทรัพยากรจากการได้รับงบประมาณในการบริหารโครงการจากรัฐบาลผ่านกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีการดำเนินงานตามโครงการ 4 ปี (ตุลาคม - ตุลาคม 2547) แต่ในช่วงหลังมูลนิธิได้จัดทำโครงการเพื่อขอเงินสนับสนุนจากต่างประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากองค์การ OXFAM ประเทศอังกฤษ และ HIVOS จากประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นด้านหลัก (มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน, 2551)

3.3 มูลนิธิสายใยแผ่นดิน

มูลนิธิสายใยแผ่นดินจดทะเบียนเป็นมูลนิธิเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2545 โดยมี ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม เป็นประธานมูลนิธิ โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินงานของมูลนิธิเพื่อ ส่งเสริมการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์และหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อสิ่งแวดล้อม การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการผลิต การตลาด การบริโภค ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนทั้ง ในภาคเมืองและชนบท (มูลนิธิสายใยแผ่นดิน, 2551)

ทั้งมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืนและมูลนิธิสายใยแผ่นดิน ได้จัดทำโครงการขอเงิน ทุนสนับสนุนจากองค์การต่างประเทศที่เป็นเครือข่ายในลักษณะเดียวกัน และได้รับการสนับสนุนจาก องค์การ OXFAM ประเทศอังกฤษ และ HIVOS จากประเทศเนเธอร์แลนด์ ที่คล้ายกัน และมีเพียง ส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐภายในประเทศ เช่น ส.ส.ส. และมูลนิธิ สาธารณะสุขแห่งชาติ เมื่อมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืนและมูลนิธิสายใยแผ่นดินส่วนใหญ่ต้องพึ่งพา เงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศเป็นด้านหลัก และแหล่งเงินทุนสนับสนุนก็มักจะเป็นเครือข่าย เดียวกัน จึงเห็นได้ว่าเครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนด้านการเกษตรและพัฒนาชนบทยังมี แหล่งที่มาของเงินทุนสนับสนุนที่จำกัดอยู่ และถ้าหน่วยงานที่ให้เงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศ

ยุติการให้เงินทุนสนับสนุนลง องค์การเหล่านี้ก็มีความเสี่ยงต่อการอยู่รอดเป็นอย่างมาก ดังนั้น การรักษาความสัมพันธ์ที่ดีอย่างเหนียวแน่นกับองค์การเครือข่ายและแหล่งเงินทุนสนับสนุนเอาไว้ น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับองค์การประเภทนี้ในปัจจุบัน เนื่องจากตามนัยทฤษฎีการ แลกเปลี่ยนแล้ว เมื่อองค์การต้องขึ้นอยู่กับแรงบังคับจากภายนอก องค์การจะต้องพยายามที่จะ บริหารจัดการกับแรงบังคับจากภายนอกเหล่านั้น กลยุทธ์สำคัญประการหนึ่งคือการธำรงรักษา ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้จัดหาทรัพยากรเอาไว้ รวมถึงการลดผลกระทบในทางลบให้เหลือน้อยที่สุด ถ้าต้องการจะได้ทรัพยากรบางอย่างมา ส่วนตามทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรเห็นว่า การที่จะได้มา ซึ่งทรัพยากรนั้น องค์การต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มคนที่ควบคุมทรัพยากรเหล่านั้น ยิ่งถ้าเป็น ทรัพยากรที่หายากและขาดแคลนแล้ว องค์การยังต้องมีการแลกเปลี่ยนในเชิงการต่อรองกับกลุ่ม คนเหล่านั้นมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างหลักประกันในการได้มาซึ่งทรัพยากรตามที่ต้องการ (Pfeffer & Salancik, 1978) และตามแนวคิดทฤษฎีระบบเปิด องค์การที่มีประสิทธิผลจะต้องเป็นองค์การ ที่มีความสามารถในการปรับตัวได้หรือมีความยืดหยุ่น รวมถึงการอยู่ในฐานะตำแหน่งของการ ต่อรองได้มากที่สุดอีกด้วย (Seashore, 1967; Scott, 1977; Quinn & Rohrbaugh, 1983)

4. เครือข่ายทางด้านสาธารณสุขและการคุ้มครองผู้บริโภค

ในเครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชนที่มิกิจกรรมทางด้านสุขภาพอนามัย อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มศึกษาปัญหา (กศย.) เป็นกลุ่มแรก ๆ ที่เริ่มบทบาทในการพัฒนาในรูปของกลุ่มศึกษาวิจัย ทางด้านยาในมหาวิทยาลัย เพื่อต้องการเผยแพร่ผลงานและข้อค้นพบด้านยาสู่สาธารณะ จากนั้นจึงเกิดกลุ่มสุขภาพอนามัยอื่น ๆ ตามมา เมื่อรัฐบาลเริ่มโครงการสาธารณสุขมูลฐานในปี พ.ศ. 2524 กลุ่มแพทย์ เภสัชกร ทันตแพทย์ และพยาบาล ที่ต้องลงไปทำงานในชนบทเพื่อใช้ ทุนการศึกษาได้พบกับปัญหาความยากจนและสุขภาพอนามัยในชนบท จึงได้รวมตัวกันเป็นกลุ่ม หรือโครงการ โครงการที่เห็นได้ชัดเจนโครงการแรก ๆ คือ "โครงการประสานงานองค์กรพัฒนา เอกชนสาธารณสุขมูลฐาน (คปอส.)" ซึ่งเกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มศึกษาปัญหา กลุ่ม แพทย์ชนบท (รวมเภสัชกร ทันตแพทย์ และพยาบาลอยู่ด้วย) โรงพยาบาลชุมชน ฯลฯ วัตถุประสงค์หลักของการรวมตัวคือ การหาสู่ทางการทำงานเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและ สุขภาพอนามัยของผู้ที่อยู่ในชนบท

องค์การพัฒนาเอกชนที่ทำกิจกรรมทางด้านสาธารณสุขจะปฏิบัติงานตามปัญหาที่ เกิดขึ้น โดยเริ่มจากงานสาธารณสุขมูลฐานมาสู่การให้ความสนใจเรื่องการแพทย์พื้นบ้าน การ นวดแผนโบราณและการใช้สมุนไพร การแพร่กระจายของโรคเอดส์ การณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ และการคุ้มครองผู้บริโภค โดยที่สมาชิกของเครือข่ายต่าง ๆ มักมีการซ้ำซ้อนและเกี่ยวโยงกัน แต่

ถือได้ว่าเครือข่ายใหม่ ๆ แดกแขนงออกมาจาก กศย. และคปอส. เครือข่ายองค์การพัฒนาเอกชน ทางด้านสาธารณสุขและการคุ้มครองผู้บริโภค ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคือ มูลนิธิพัฒนาคุณภาพชีวิต และมูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค ในช่วงหลังองค์การพัฒนาเอกชนในเครือข่ายทางด้านสาธารณสุขและการคุ้มครองผู้บริโภคมีการปรับตัวเองมากขึ้น หลังจากที่แหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเริ่มทยอยถอนตัวออกไป โดยพยายามพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายในประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะจากหน่วยงานของรัฐ เช่น

4.1 มูลนิธิพัฒนาคุณภาพชีวิต

มูลนิธิพัฒนาคุณภาพชีวิตก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 252๗ โดยแยกตัวออกมาเป็นเอกเทศ จากสมาคมทำหมันแห่งประเทศไทย เนื่องจากต่อมารัฐบาลได้เน้นกิจกรรมในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตในประเด็นที่หลากหลายและมีความกว้างมากขึ้น มูลนิธิมีคณะกรรมการบริหารชุดปัจจุบัน มาจากนักวิชาการและข้าราชการอาวุโส หรือที่เกษียณอายุราชการจากกระทรวงสาธารณสุขเป็นส่วนใหญ่ ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร. บุญเลิศ เลี้ยวประไพ เป็นประธานกรรมการ ส่วนกรรมการท่านอื่น ๆ มีอาทิเช่น นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก นายแพทย์ศุภชัย อิงทรประเสริฐ นายศัพพร กฤษณะจินดา ฯลฯ ทำให้มูลนิธิมีความชอบธรรมและได้รับการยอมรับจากสังคม เนื่องจากกรรมการบริหารมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพเฉพาะ และส่วนใหญ่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จากกระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งมูลนิธิพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนทั่วไป กิจกรรมของมูลนิธิจึงเน้นเรื่องสุขภาพอนามัยเป็นหลัก เช่น

- 4.1.1 กิจกรรมการให้ความรู้และการป้องกันโรคเอดส์ ที่ดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมปลายในสังกัดกทม.
- 4.1.2 การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพแก่ผู้สูงอายุในกทม.
- 4.1.3 การให้ความรู้เรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ และการวางแผนครอบครัวแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นสตรีในเขตกทม.

มูลนิธิใช้กลยุทธ์ในการได้มาซึ่งทรัพยากร ด้วยการเขียนโครงการเสนอขอรับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศ แหล่งเงินทุนจากต่างประเทศที่ได้คือ จากสถานทูตออสเตรเลีย ซึ่งก็ได้รับเป็นจำนวนน้อย แต่ส่วนใหญ่พึ่งพาแหล่งเงินทุนภายในประเทศมากกว่าซึ่งได้จากหน่วยงานของรัฐตามกระทรวงต่าง ๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกรุงเทพมหานคร ในการหางบประมาณนั้น มูลนิธิจะติดตามตรวจสอบกระแสความสนใจของ

สังคมในเรื่องความเคลื่อนไหวด้านสุขภาพอนามัยว่าดำเนินไปในทิศทางใด และแหล่งเงินทุนให้ความสนใจเรื่องใด จากนั้นจะพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นคนกลุ่มใด และประชาชนในพื้นที่ตอบรับหรือไม่ ถ้าประชาชนในพื้นที่ตอบรับก็จะเขียนเป็นโครงการเพื่อเสนอของบประมาณสนับสนุนจากแหล่งเงินทุน ส่วนในการดำเนินงานตามโครงการก็จะมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบอยู่ในพื้นที่ และกับเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้วยกัน (สมเกียรติ มีชัย, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2551)

4.2 มุลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค

เป็นองค์การพัฒนาเอกชนสาธารณประโยชน์ โดยเริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 ในนามคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนสาธารณสุขมูลฐาน (คปอส.) ซึ่งมีบทบาทต่อต้านการพัฒนาสาธารณสุขในระดับเรื่อง การผลักดันนโยบายห้ามผสมสารคาเฟอีนในยาแก้ปวดลดไข้ การรณรงค์ให้มีชื่อสามัญทางยาในฉลากเอกสารกำกับยา การรณรงค์ให้มีนโยบายลดการใช้สารเคมีในการเกษตร ฯลฯ ความสำเร็จจากการเคลื่อนไหวและรณรงค์ผลักดันกิจกรรมแต่ละอย่างนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการมีเครือข่ายที่เข้มแข็งขององค์กรทางด้านสาธารณสุขด้วย

จากบทเรียนการทำงานในนาม คปอส. ทำให้เกิดความตระหนักถึงสุขภาพแบบองค์รวมว่า ต้องดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนหรือผู้บริโภคอย่างรอบด้าน จึงจะนำมาสู่การมีสุขภาพที่ดีได้ ต่อมาคณะผู้ดำเนินงานได้จดทะเบียนจัดตั้งเป็น "มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค" ขึ้นในปี พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การส่งเสริมให้ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองตามสิทธิอันพึงมีพึงได้ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้บริโภค และองค์กรผู้บริโภคต่าง ๆ ได้มีส่วนในการคุ้มครองผู้บริโภค และวัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ส่งเสริมการศึกษาวิจัยและเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เพราะการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การที่ผู้บริโภคสามารถคุ้มครองดูแลตัวเองได้ ดังนั้น ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้บริโภคฉลาดและเท่าทันต่อสถานการณ์ในสังคมบริโภคนิยม มูลนิธิเพื่อผู้บริโภคมีความเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการคุ้มครองผู้บริโภค

กิจกรรมสำคัญของมูลนิธิฯ เช่น การจัดทำวารสารฉลาดซื้อ การจัดทำเว็บไซต์ www.consumerthai.org และการจัดทำรายการโทรทัศน์สภาผู้บริโภค การจัดตั้งศูนย์พิทักษ์สิทธิผู้บริโภค เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์และช่วยแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค และการส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้บริโภค การรณรงค์ผลักดันด้านนโยบายที่เป็นประโยชน์กับ

ผู้บริโภค เช่น การรณรงค์ผลักดันหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ การรณรงค์ผลักดันนโยบายความมั่นคงด้านอาหาร (การติดฉลากอาหารตัดแต่งพันธุกรรม) เป็นต้น

มูลนิธิเพื่อผู้บริโภคได้รับเงินทุนสนับสนุนส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) โดยใช้กลยุทธ์ในการได้มาซึ่งทรัพยากรคือ เริ่มต้นจากการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้บริโภคก่อน จากนั้นจึงสร้างกระแสเพื่อให้สังคมรับรู้แล้วมีการประสานกับแหล่งเงินทุนเพื่อขอรับเงินทุนสนับสนุน นอกจากการมีแหล่งเงินทุนที่ได้รับจากภายในประเทศแล้ว ยังมีการจัดทำโครงการเพื่อขอเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศด้วย คือจาก CONSUMER INTERNATIONAL FEDERATION ประเทศอังกฤษ (สารี อ๋องสมหวัง, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2551) แต่ก็เป็นกรที่ได้รับเงินทุนสนับสนุนในสัดส่วนที่น้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกรได้รับเงินทุนสนับสนุนจากภายในประเทศ มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภคยังมีกิจกรรมการหารายได้อื่น ๆ อีกคือ การจำหน่ายวารสารฉลาดซื้อ กระเป๋า เสื้อ ฯลฯ อันเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการได้มาซึ่งทรัพยากร เมื่อเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนทางด้านสาธารณสุขและการคุ้มครองผู้บริโภคมีความพยายามในการปรับตัวเองมากขึ้นในการได้มาซึ่งทรัพยากร และเมื่อทรัพยากรที่ได้มาเป็นทรัพยากรที่มาจากภายในประเทศจากหลายแหล่ง ทำให้โอกาสในการพึ่งพาตนเองทางด้านทรัพยากรได้มีมากขึ้น

5. เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กและเยาวชน

องค์กรเครือข่ายด้านเด็กและเยาวชนมีการรวมตัวกันชัดเจนในรูปของสภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชน (สอ.ดย) ซึ่งมีการก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) เป็นผู้สนับสนุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นองค์กรประสานงานเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน และโครงการขององค์กรที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชน และเป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมด้านเด็กและเยาวชน เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคือ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก มูลนิธิเด็ก มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) สมาคมศูนย์พัฒนาเยาวชน และมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ในภาพรวมเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กและเยาวชนมีโอกาสในการได้มาซึ่งทรัพยากรมากที่สุด เหตุผลเนื่องจากการจับประเด็นปัญหาเรื่องเด็ก เป็นประเด็นที่สังคมให้ความเห็นอกเห็นใจ เห็นได้ชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย จึงทำให้ในเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านนี้ส่วนใหญ่พึ่งพาแหล่งเงินทุนภายในประเทศเสียมากกว่า มีเพียงบางองค์กรเท่านั้นที่ยังคงต้องพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศอยู่ ในบรรดาองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเด็กฯที่สามารถพึ่งพาแหล่งเงินทุนภายในประเทศได้อย่างชัดเจน เช่น

5.1 มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก

เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์และความคิดในการพัฒนาเด็ก มาอย่างยาวนาน ที่ต้องการเห็นงานพัฒนาเด็กในสังคมไทยดำเนินการขึ้นอย่างจริงจังและมีผล ในทางรูปธรรมที่ชัดเจนจึงร่วมกันก่อตั้งเป็นมูลนิธิ ขึ้น โดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งเป็นมูลนิธิเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2531 ตามทะเบียนลำดับที่ 4021 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ต้องการส่งเสริมและสนับสนุนและพิทักษ์สิทธิเด็ก ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็กขององค์การ สหประชาชาติ และเพื่อต้องการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทอดทิ้งและด้อยโอกาส ให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

ในการดำเนินงานของมูลนิธิสร้างสรรค์เด็คนั้น มูลนิธิมีแนวคิดตั้งแต่ในช่วงเริ่มแรก ของการก่อตั้งว่า จะรับเงินทุนสนับสนุนเฉพาะจากคนไทยเป็นหลักเท่านั้น แต่จะไม่รับเงินทุน สนับสนุนจากรัฐบาล ส่วนเงินทุนจากต่างประเทศถ้าไม่จำเป็นก็จะไม่ขอรับการสนับสนุนเช่นกัน เหตุผลเพราะเชื่อว่าปัญหาของเด็กไทยคนไทยจะต้องช่วยกันดูแล กฤษฎิ์นรีดีแนวทางปฏิบัติที่ทำให้ ได้มาซึ่งการสนับสนุนนั้น มูลนิธิใช้วิธีการทำให้คนเกิดความศรัทธาในกิจกรรมหรืองานที่มูลนิธิ กำลังดำเนินงานอยู่ มูลนิธิมองว่างานหรือกิจกรรมที่ทำเปรียบเสมือนสินค้า หากเป็นสินค้าดีก็ จะมีคนมาซื้อ เช่นเดียวกันถ้าเป็นการทำงานหรือกิจกรรมที่ดีก็จะมีคนศรัทธาแล้วให้การช่วยเหลือ สนับสนุน กิจกรรมของมูลนิธิที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำคือ การให้ทุนการศึกษาแก่เด็กที่ด้อยโอกาส การให้การอุปการะแก่เด็กทั้งแบบชั่วคราวและถาวร การจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนด้าน การศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส เช่น ครูข้างถนน รถควมารู้สู่ชุมชน ครูอาสาช่วยสอนหนังสือ ฯลฯ (วัลลภ อังคณานุรักษ์, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2551)

มูลนิธิยังใช้กลยุทธ์ในการได้มาซึ่งทรัพยากรจากการประชาสัมพันธ์การทำงานของ มูลนิธิ จนเป็นที่รับรู้แพร่หลายทั่วไปของคนในสังคม จนมีการพูดกันปากต่อปาก ประกอบกับมีผู้นำ องค์การที่มีชื่อเสียงคือ นายวัลลภ อังคณานุรักษ์ (ครูหุ่ย) อดีตสมาชิกวุฒิสภา และมี คณะกรรมการบริหารมูลนิธิที่มีความเข้มแข็ง ภายใต้การนำของคุณหญิงจันทิพย์ สันตะบุตร ในฐานะประธานกรรมการมูลนิธิ จึงทำให้การระดมทุนจากสาธารณชนได้แก่การขอรับบริจาค จากบุคคลทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นคนชั้นกลางและการขอเงินสนับสนุนจากภาคธุรกิจเอกชน สามารถกระทำได้ง่ายขึ้น โดยสรุปแล้ว เงินทุนสนับสนุนส่วนใหญ่จึงมาจากการบริจาค ภายในประเทศ ขณะเดียวกันก็มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากต่างประเทศคือ องค์การยูนิเซฟอีกด้วย

5.2 มูลนิธิเด็ก

เป็นต้นแบบของการทำงานด้านเด็กและเยาวชนในภาคเอกชนที่มีประสบการณ์

ในการทำงานมายาวนาน จนในอดีตมีหลายโครงการดำเนินงานของมูลนิธิเด็กที่ได้แยกตัวออกไปดำเนินกิจกรรมจัดตั้งขึ้นเป็นมูลนิธิอื่น ๆ อีกต่างหาก จากความเชื่อที่ว่า "การดูแลคุ้มครองและให้การศึกษาแก่เด็กเป็นภาระหน้าที่ที่ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน และต้องลงมือทำในวันนี้" มูลนิธิเด็กจึงได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2521 เพื่อทำงานด้านการให้การศึกษา การดูแลเด็กขาดสารอาหาร และการคุ้มครองสิทธิเด็กยากไร้ในสังคมไทย ทศโครงการของมูลนิธิเด็กตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า "เด็กต้องมีร่างกาย อารมณ์ จิตใจที่สมบูรณ์ก่อนที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาทางด้านสติปัญญาและสังคม ทุกกิจกรรมเกิดขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาและสร้างทางเลือกเพื่อมุ่งไปสู่การสร้างสรรค์สังคมสำหรับเด็ก และเพื่อให้พวกเขาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่" มูลนิธิเด็กมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นผู้อาวุโสซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีทั่วไป เช่น ศาสตราจารย์นายแพทย์เสมอ พริงพวงแก้ว ประธาน กรรมการคือศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี คุณหญิงอัมพร มีสุข ศาสตราจารย์นายแพทย์อารี วัลยะเสวี นายโสมณ สุภาพงษ์ ฯลฯ ความสำเร็จของงานเหล่านี้ทำให้มูลนิธิได้รับความชอบธรรมและมีความน่าเชื่อถือเป็นอย่างมาก อันเป็นหนทางหนึ่งในการได้มาซึ่งทรัพยากรมากขึ้น

ในปัจจุบันมูลนิธิมีการขยายโครงการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเด็กออกไปจำนวนมาก จนทำให้มูลนิธิเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับองค์กรพัฒนาเอกชนอื่น ๆ รวมถึงองค์กรในเครือข่ายเดียวกัน ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรเชื่อว่า การทำให้องค์กรมีการเติบโตและทำให้องค์กรมีขนาดใหญ่ขึ้น จะเพิ่มโอกาสในการอยู่รอดให้แก่องค์กรได้มากขึ้น และยังทำให้องค์กรมีอำนาจมากขึ้นในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เหตุผลเนื่องจากในองค์กรที่มีขนาดใหญ่กว่ามักมีสมาชิกมากกว่า การมีสมาชิกมากกว่าย่อมมีผลต่อการมีอิทธิพลต่อคนในชุมชนและสังคม ทั้งในด้านการได้รับการสนับสนุนในกิจกรรมและการดำเนินงานขององค์กร รวมถึงการที่องค์กรสามารถดึงเอาทรัพยากรที่เป็นผู้บริหารที่มีชื่อเสียงเด่นดังเข้ามาได้ง่ายขึ้น (Pfeffer & Salancik, 1978) และองค์กรที่มีขนาดใหญ่จะมีความน่าเชื่อถือและสามารถไว้วางใจได้มากกว่า (D' Aveni, 1987)

ในปัจจุบันมูลนิธิเด็กมีช่องทางในการได้มาซึ่งทรัพยากรที่หลากหลาย ทั้งความสามารถในการระดมทุนจากสาธารณะได้ เช่น การรณรงค์ขอรับการบริจาคทั้งจากบริษัท ธุรกิจเอกชน และจากบุคคลทั่วไป (ติดต่อโดยตรงกับผู้บริจาค, การตั้งกล่องรับบริจาค) และความสามารถในการสร้างกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้โดยมีการขยายตัวออกไปในหลายรูปแบบ

เช่น การมีรายได้จากสำนักพิมพ์ของตนเอง การรับงานบริหารโครงการรณรงค์ทางสังคมต่าง ๆ การเสนอขายโครงการฝึกอบรม และการมีรายได้จากกิจกรรมอื่น ๆ อีก เช่น การจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ฯลฯ จะเห็นได้ว่ามูลนิธิเด็กมีช่องทางในการได้มาซึ่งทรัพยากรจากหลายทาง บางช่องทางมาจากการมีประสบการณ์และความชัดเจนในการทำงานมาอย่างยาวนาน

5.3 มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.)

เกิดจากการรวม 3 โครงการเข้าด้วยกัน คือ 1) โครงการแด่ท้องผู้หิวโหย อันเป็นโครงการที่ให้ความช่วยเหลือดูแลแก่เด็กในเขตชนบทที่ป่วยเป็นโรคขาดสารอาหาร โดยการสนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการอาหารกลางวัน/อาหารเสริมแก่เด็กในโรงเรียน 2) โครงการส่งเสริมสื่อมวลชนเพื่อเด็ก เป็นโครงการที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้ประชาชนติดตามเผ่าระวังสถานการณ์ปัญหาสื่อที่มีต่อเด็ก โดยเฉพาะสื่อที่ดูเหมาะสมที่มีการเผยแพร่ในสังคมอย่างแพร่หลาย เช่น การ์ตูนลามก ภาพยนตร์รุนแรง ฯลฯ และ 3) โครงการแรงงานเด็ก อันเป็นโครงการที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2524 ที่มีการจัดตั้ง "ศูนย์ช่วยเหลือแรงงานเด็ก" ในช่วงหลังงานด้านนี้เน้นหนักไปที่การรณรงค์เผยแพร่ปัญหาและการผลักดันในเชิงนโยบายต่อภาครัฐ เพื่อให้มีการออกมาตรการที่มีผลต่อแรงงานเด็กทั้งระบบ รวมทั้งผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กในประเด็นสำคัญต่าง ๆ จากนั้นมีการก่อตั้งขึ้นเป็นมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2525 โดยได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิถูกต้องตามกฎหมายจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และประกาศกระทรวงการคลังให้เป็นองค์กรการกุศลเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยมี ศาสตราจารย์นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว เป็นประธานกรรมการมูลนิธิคนแรก ในปัจจุบันมีคณะกรรมการบริหารมูลนิธิที่ประกอบไปด้วยแพทย์และนักวิชาการเป็นส่วนใหญ่ เช่น ศาสตราจารย์นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี นายแพทย์ประพจน์ เกตุราภาค ดร.โคทม อารียา ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ ไตรรัตน์ เป็นต้น การมีคณะกรรมการบริหารที่ประกอบไปด้วยแพทย์และนักวิชาการเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มูลนิธิได้รับความชอบธรรมและได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นอย่างมาก แต่มูลนิธิยังขาดกลยุทธ์ในการดึงเอาผู้บริหารจากองค์กรในภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาร่วมเป็นกรรมการบริหารของมูลนิธิด้วย เนื่องจากการมีตำแหน่งอยู่ในหลายกรรมการ ทำให้กรรมการบริหารเป็นทรัพยากร ที่สำคัญในการช่วยดึงเอาทรัพยากรทางการเงิน ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการ วิสัยทัศน์และประสบการณ์ทางด้านการตลาด และเครือข่ายความเชื่อมโยงกับผู้คนในวงการธุรกิจ เอกชนมาสู่มูลนิธิได้ ในฐานะที่เป็นทรัพยากรอย่างหนึ่งกรรมการบริหารจากภายนอกอาจเป็น